

DE

št.

5

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 28. januarja 1993, št. 5, letnik 52, cena 95 SIT

DOBILI SMO NEGOTOV KOALICIJSKI ZVAREK

Po enolončnici, ki jo je skuhal **Drnovšek**, se levica bolj kot na stranke lahko zanese na sindikate. Le sindikati so namreč ostali razpoznaven konkurenčni partner izvršni oblasti.

Preberite na 3. strani

ZAPOSLOVANJE IN NEZAPOSLENOST NA SLOVENSKEM

Ne le z aktivno razvojno politiko, tudi z omejevanjem plač naj bi zmanjševali nezaposlenost?

O tem pišemo na 10. strani

Na isti strani boste pod naslovom

OBUP, STRAH IN SRD

Na torkovi tiskovni konferenci ZSSS je **Dušan Semolič** nakazal odnos do nove vlade:

»Želimo biti konstruktiven, a enakopraven partner, sodelovati z medsebojnim spoštovanjem, tudi popuščanjem – a ne enostranskim. To gotovo NE! Odločni in nepopustljivi bomo pri zaščiti članov, predvsem socialno bolj ogroženih. Teh je žal vse več.

Obremenitve plač so prevelike in zato neto plače prenizke. V MTT so izračunali, da na tujem ne morejo biti konkurenčni, tudi če bi vsi zaposleni delali popolnoma zastoj. Že same obremenitve na neto plače bi jih pokopale.

NA TAKO BEDNIH ZASLUŽKIH BO PADLA VSAKA STRATEGIJA. Obup, strah in srd so vzdušje, značilno za vse več podjetij. Krivična je zdravstvena zakonodaja, pa davčna, pravne varnosti ni, brezposelnost se grozljivo veča...«

O vsem tem in kritikah **Koržetovega** sklada, brezposelnosti, paradigmi svinj pri koritu v tej številki DE. O pogledih ZSSS pa še posebej na 5. strani.

TOLAR BOLJŠI OD MARKE, GOSPODARSTVO PA...

prebrali nekaj grozljivih števil: brezposelnih je v Sloveniji že zdaj 130.000, grozi pa nova poplava iz **Koržetovih** firm, tistih, ki jih je varoval moratorij na stečaje, in iz sanacijskih programov mnogih drugih.

DE, sreda, 14⁰⁰

GREGOR MIKLIČ predlaga predsedniku državnega sveta dr. **IVANU KRISTANU**, naj na dnevni red 4. seje državnega zbora uvrsti

- predlog zakona o spremembah zakona o prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno varstvo in zaposlovanje in

- predlog odloka o stopnjah prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Oba namreč povečujeta stopnji prispevkov za zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti ter za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Povečujeta se prispevka zaposlenih iz plač in iz sredstev tistih, ki plače izplačujejo.

Torej se ne glede na predlog odloka o stopnjah prispevkov za zdravstveno zavarovanje, po katerem se ti zmanjšujejo z 18,15 na 14,45 odstotka (7,55 delodajalci in 6,9 zavarovanci), ohranja izjemno visoka stopnja davkov in prispevkov iz plač in sredstev izplačevalcev.

Če morda ni najvišja v Evropi, je gotovo v samem vrhu. Tudi po oceni tujih strokovnjakov so obremenitve plač v Sloveniji nevzdržne!

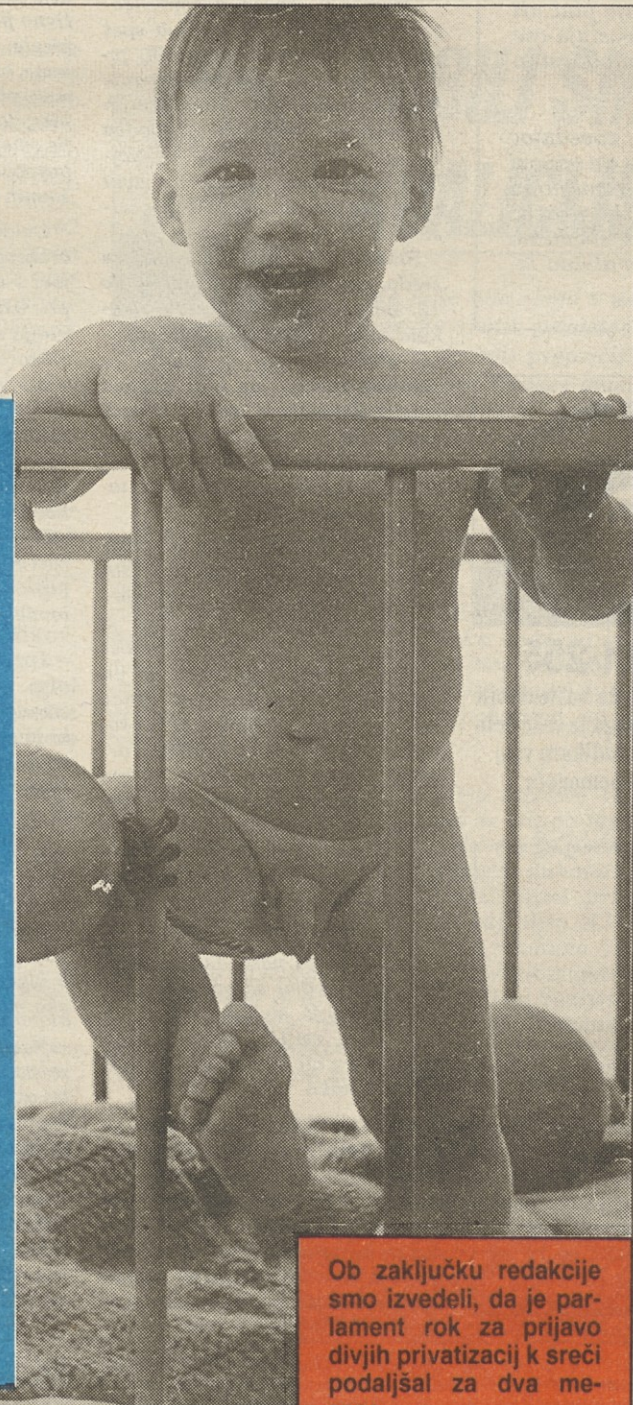
»Sindikati Slovenije smo enotnega mnenja, da je potrebno davke in prispevke znižati oziroma poceniti drago državo.

Pripominjam, da predlagane povečane stopnje ne pomenijo tudi hkratnega povečanja sredstev za zaposlovanje oziroma za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ampak so njihova povečanja posledica prerazporejanja sredstev v državnem proračunu za druge namene.«

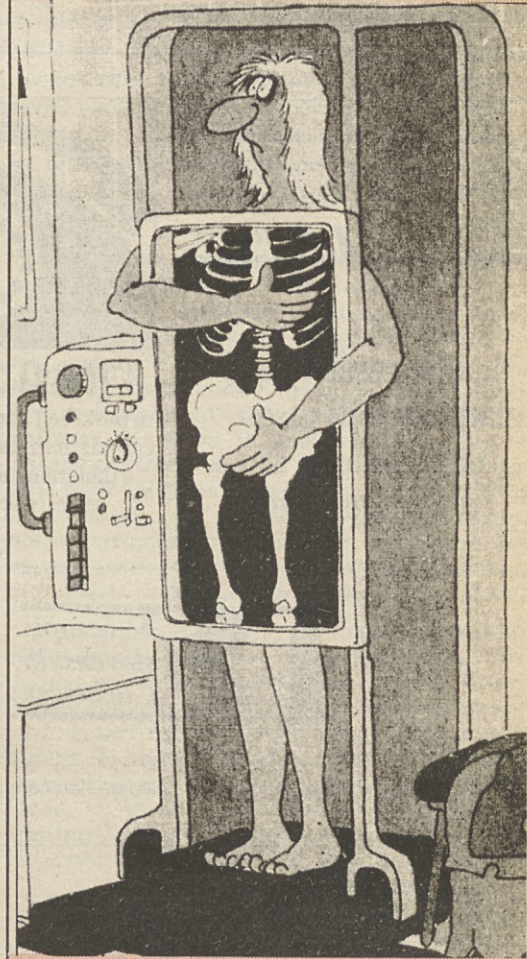
VLADA IMA ČAS DO 2. FEBRUARJA

Takrat se bodo v vzgojno-izobraževalnih zavodih odločili za stavko, ki bo trajala od 10. do 12. februarja. O tem na 2. strani, v Sindikalnem zaupniku pa nekaj o odnosu ministra Slavka Gabra do sindikatov, ki kaže na to, da stavke verjetno ne bo.

Ob zaključku redakcije smo izvedeli, da je parlament rok za prijavo divjih privatizacij k sreči podaljšal za dva meseca.

PUSTITE LJUDEM VSAJ DOSTOJANSTVO

Hermina N. ne more plačati premije za zdravstveno zavarovanje, boji se, ponizana je. Takšnih je še na tisoče. Vzeli so jim delo, varnost, upanje... Jim bodo pustili dostojanstvo?

Stran 12

Kam meri dr. Janez Drnovšek

Piše: Marjan Horvat

»S sindikati se bomo pogovarjali, vendar bomo nepopustljivi.« je med drugim dejal po izvolitvi nove vlade njen predsednik dr. Janez Drnovšek. Takšna samozavestna drža aktualnega predsednika vlade, sicer tihega, mirnega, vendar spretnega zakulisnega diplomata, ki mu je uspelo v vlado »spraviti« do pred kratkim nepomirljive nasprotnike, daje slutiti, da bodo v prihodnje pogovori med vlado in sindikati trši, in to kljub temu, da med delavstvom, zlasti v industrijskih središčih naše države, vse bolj zaznavamo obup, strah in jezo, kar ne kaže na nič dobrega.

Vlada in parlament se bosta morala soočiti s poraznim gospodarskim in socialnim položajem slovenske družbe: zelo hitro rastojo števila nezaposlenih; preveliko obremenitvijo plač zaposlenih z davkami, kakršnih verjetno ne bi zmogla še tako gospodarsko trdna država; z nizkimi plačami delavstva – kar 70 odstotkov teh je pod slovenskim povprečjem; s prešibkim procesom spreminjanja gospodarske strukture in lastninjenja, kjer se ne bo skrivala za Korzetovim skladom in nanj valila odgovornosti za neuspele podvige.

Povsem normalno je, da sindikati vztrajajo pri uveljavljanju tudi tistega ustavnega načela, ki govori o socialni državi. Marsikateremu okorelemu liberalcu bržkone ni všeč takšna usmeritev, vendar prihodnji razvoj in enakopravna vključitev slovenske države v Evropo nista mogoča brez jasnih razvojnih usmeritev doma in politike, ki bo gradila predvsem na produktivnem zaposlovanju, ne pa metanju delavcev na cesto, kar se danes dogaja v mnogih slovenskih podjetjih. Res je, da se da tudi nekoliko potrpeti. Toda potrpljenje in stiskanje pasu predvsem delavstva ima svoje meje.

Parlamentarne odločitve, kakršnim smo priča pri poslanskih plačah, intervencijah za sodniške plače, čemur bodo po logiki morale slediti tudi intervencije pri drugih slojih prebivalstva, so naravnost roganje stiski, v katero je danes pah-njen zaposleni in nezaposleni slovenski delavec. Zato je Drnovškova izjava o nepopustljivosti v pogovorih s sindikati prej izraz strahu pred vsem nujnim delom, ki čaka vlado in parlament, čeprav se je v vladi obdal s strankami, ki bi morale uresničiti svoje predvolilne obljube na razvojnem in socialnem področju. Če slabšanje razmer na teh področjih ne bo kmalu ustavljeno, če vlada in parlament ne bosta z vso resnostjo oblikovala takšnih gospodarskih pogojev in družbene klime, ki ne bo omogočala le preživetja, ampak tudi skorajšnje boljše življenje prebivalcev Slovenije, se lahko zgodi, da se ne bosta imela s kom pogovarjati. Sindikalna vodstva si namreč lahko privoščijo popuščanje le kratek čas. Delavstvo ne bo dolgo gledalo privilegiranih elit v družbi in gospodarstvu, ki bogatijo – ne z delom in znanjem, temveč z različnimi zakonsko urejenimi pogoji pridobivanja plač ali z mahinacijami na poslovnem področju; samo pa postaja vse revnejše. Vse močnejši socialni naboj v slovenskem delavstvu ob eksploziji lahko nevarno rani.

Pričakovali bi, da bo dr. Drnovšek po izvolitvi, zavedajoč se tega, rekel nekako takole: Pogovarjali se bomo na osnovi argumentov, pogajali se bomo, popuščali, kjer je to nujno in potrebno, saj smo bržkone vsi za to, da se slovenska družba čimprej reši iz sedanjih obupnih gospodarskih in socialnih razmer. – Takšno bolj diplomatsko in bolj pragmatično izjavo smo pričakovali.

»Kupovanje sindikalnega članstva« – drugače

Predsednik Obalne sindikalne organizacije g. Boris Mazalin v članku »Kupovanje sindikalnega članstva« zliva svojo nejevoljo na Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije zaradi organizirane akcije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja.

Opozoriti moramo, da je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije pri dogovorih o organiziranju prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja vztrajala, da se le-to ne sme izrabljati kot sredstvo za prisilno pridobivanje članstva. To smo tudi zapisali v krovno pogodbo o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju, sklenjeno med Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije. S to pogodbo smo celo zagotovili, da se pod enakimi pogoji prostovoljno zdravstveno zavarujejo vsi delavci (torej tudi nečlani Svobodnih sindikatov) v podjetju, če je vsaj en delavec tega podjetja član Svobodnih sindikatov Slovenije. Ta pogoj je tesno povezan z administrativnim delom o organizaciji delavcev za vključitev v prostovoljno skupinsko zdravstveno zavarovanje, saj so nosilci akcije prostovoljnega skupinskega zdravstvenega zavarovanja prav Svobodni sindikati.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je pri organizaciji prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja delavcev delovala v interesu svojega članstva in delavcev.

Zato je sklicevanje na sindikalni pluralizem v tem primeru navadna floskula. Sindikalni pluralizem je pogojen prav s tem, da različni sindikati različno uspešno ščitijo in zastopajo interese svojega članstva. Če ne bi bilo tako, bi bil tudi sindikalni pluralizem odveč.

Brane Mišič,
član predsedstva sveta ZSSS

Paradigma svinj pri koritu

Spoštovani g. Ciril Brajer!

Ob vašem ugibanju o plačah poslancev vas v ljudo prosimo, da objavite višino plač in vseh dodatkov naših sindikalnih predstavnikov. Zanimivo bi bilo videti, kakšne plače imajo predstavniki našega sindikata v državnem svetu (Miklič, Vodovnik, Šerbec) skupaj z vsemi dodatki (v sindikatu in parlamentu). Bodimo pošteti; če zahtevamo kaj od drugih, ne skrivajmo svojega.

Ker gre za željo po objavi plač in drugih prejemkov sindikalnih aktivistov v sindikalnem glasilu, sem prepričan, da boste do podatkov lahko prišli brez ugibanj. Pozdrav

Marjan Korošec

Položaj litostrojanov se še ni popravil, DE, 14. 1. 1993

Klavrni intervju, ki ste ga objavili v DE, je čisto podoben novinarjem, ki ste pri tem časopisu. (Mislim na intervju o Litostroju.) Upam, da veste, da članstvo v sindikatu ni javno. Moti me objava neresnične številke o članstvu KNSS. Pred časom je bilo tudi objavljeno število članstva KNSS v Litostroju, ki pa je bilo mnogo

nižje. To pomeni, da kljub odpuščanju delavcev napredujemo. Svobodni pa nazadujejo (po številkah soede).

Zahtevam, da se sindikatu KNSS glede objavljenega števila članstva javno opravičite.

Istočasno odpovedujem neki časopis, ki se imenuje »Delavska enotnost«.

Toliko puhlih glav, kot jih je pri tem časopisu, ni bilo niti pri Komunistu.

»Tovariši«, prebudite se.

Jože Erčulj,
predsednik KNSS

Kaj smejo in česa ne smejo sindikalni zaupniki (DE 14. 1. 1993)

Ker sem tudi sam sindikalni zaupnik v tej družbi Armal v delovni enoti Galvanike, bi potrdil, kar piše g. Tomaž Kšela. V tej enoti smo ustanovili enoto sindikata Neodvisnost po večkratnih pritožbah zaupniku Svobodnih sindikatov, da tako ne moremo več, saj je prihajalo do poniževanj delavcev in neorganiziranosti.

Tako so delavci bili in so prepuščeni samovolji nadrejenih. Ko smo poslali zapisnike se na oglasna mesta preko vodij oz. kurirja, niso bili objavljeni, ko smo jih sami, se jih je dalo odstraniti z izgovorom, da smo nelegalni sindikat. Jaz osebno sem doživel napad vodje Konrada Moka v Galvaniki, da sem delal z milico in ovajal delavce, da sem nezavezan, da hujskam delavce in še bi lahko našteval, kakor da sem nezaupnik vreden delavce, in to v prisotnosti delavcev, tako da lahko to dokazem.

Podpis nečitljiv

Republiška stavka v šolah, vrtcih, domovih, zavodih za usposabljanje

Delavci v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih morajo spet poseči po skrajnih sredstvih, po stavki, da bi dosegli izplačevanje takšnih osebnih dohodkov, kot jih predvideva kolektivna pogodba ter zakon o plačah v šolstvu. Najhuje je, da vlada delavcem v javni upravi te pravice priznava, v šolstvu pa jih krši.

Stavka SVIZ je napovedana za sredo, četrtek in petek (od 10. do 12. februarja 1993), ko bo potekala tudi stavka SSS, člani obalnih sindikatov pa so deloma že stavkali, deloma pa tudi njihova stavka sovpada s stavko drugih sindikatov v vzgoji in izobraževanju. SVIZ bo dokončno odločal o izvedbi napovedane stavke v torek, 2. februarja.

Delavci v vrtcih, šolah, dijaških domovih ter zavodih za usposabljanje so bili tudi v letu 1992 opeharjeni pri plačah in spet se je pokazalo, da jim oblasti namerjajo drobtinice, predvsem pa jih obravnavajo drugače kot druge delavce, ki prejemajo plače iz proračuna. Razlike med delavci v državni upravi in delavci v šolstvu so vse večje, ker sta obe vladi (Peterletova, prva Drnovškova pa tudi njune predhodnice s samoupravnimi interesnimi skupnostmi vred) različno obravnavale posamezne kategorije delavcev.

Doslej se za našo dejavnost ni dosledno izvajal še noben sistem izračunavanja plač, pa naj je bil predpisan, vsiljen, samoupravno dogovorjen ali zakonjen, in tudi tokrat je tako.

Vse leto 1992 je bila osnova za izračun plač v vzgoji in izobraževanju nižja za 20 odstotkov, čeprav je kolektivna pogodba dopuščala takšen izjemni ukrep največ za tri mesece. Ustavno sodišče pa je za odločbo U-I-97/92 takšno ravnanje vlade spoznalo za neve-

ljavno in vlada Republike Slovenije je na svoji seji 17. 12. 1992 sprejela sklep, da se zagotovi izplačilo razlike plač, vendar samo v državnih organih, ki se financirajo iz republiškega proračuna. Ta sredstva je tudi predvidela v začasnem proračunu za leto 1993.

Pri opisnem ravnanju vlade ne gre le za diskriminacijo posameznih kategorij delavcev in določene dejavnosti. Vlada ne le krši kolektivno pogodbo, ki jo je sama podpisala, poživlja se tudi na zakone, kajti v 3. členu zakona o šolskih plačah jasno in nedvoumno piše, da izhodiščna plača v šolstvu ne sme biti nižja kot v drugih negospodarskih dejavnostih in državnih organih.

Delavci v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih so v primerjavi z delavci v državnih organih pri izhodiščni plači prikrajšani: junija za 2.785, julija za 2.785, avgusta za 4.979, septembra za 4.979, oktobra za 3.866, novembra za 3.311 in decembra za 3.311 SIT. Koliko je prikrajšan vsak delavec? Zgornje zneske je treba sešteti in jih pomnožiti z ustreznim količnikom (profesor 3,1; predmetni učitelj 2,65; itd.) ter upoštevati funkcijske ter druge dodatke (npr. za delovno dobo, težje delovne pogoje, itd.).

Pomembno je tudi, da je s takšnim ravnanjem vlade bistveno zmanjšana tudi izhodiščna plača, ki jo prejemamo in jo bomo prejeli še naprej. Krivice se podaljšujejo še naprej.

Na zahteve sindikatov vlada niti ne odgovarja, prav tako ne reagira sodstvo, republiški inšpektorat za delo ter drugi organi. Zaenkrat ni nobenega odziva niti na predloge sindikata, da bi z vlado sedli za skupno pogajalsko mizo.

Razmere so tako nevzdržne, da se po sedaj znanih podatkih, delavci izrekajo za stavko skorajda soglasno. Stavka sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti bo potekala sočasno s stavko podobnega področnega odbora pri Svobodnih sindikatih Slovenije, delno pa sovpada tudi s stavko iste kategorije delavcev obalnih sindikatov, ki so druga dva sindi-

kata celo prehiteli. SVIZ je namreč najprej skušal izkoristiti vse pogajalske možnosti in je skladno s svojimi načeli, da je stavka le skrajno sredstvo, skušal najprej doseči dogovor, nato je ubral upravne in sodne poti ter se šele sedaj odločil napovedati stavko v skladu s stavkovnimi pravili. Ta predvidevajo, da je treba stavko napovedati 14 dni unaprej, upošteval pa je tudi, da se menjuje vlada ter da so vmes počitnice, ko je stavka neučinkovita.

Če bi pred izvedbo stavke prišlo do dogovora z vlado, bo stavko SVIZ odpovedal. O tem bo odločal republiški stavkovni odbor tega sindikata v torek 2. februarja.

Območni odbor
SVIZ Nova Gorica

p.s.

Za morebitne informacije se obrnite na predsednika območnega odbora g. Zvonka Mavriča, tel. 24011

Sporočilo javnosti

Po podatkih, ki se zbirajo na republiškem odboru Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije (SVIZ), večina zaposlenih v otroškem varstvu, v osnovnih in srednjih šolah podpira predlog vodstva tega najbolj reprezentativnega slovenskega šolskega sindikata za stavko. SVIZ je stavko v vrtcih in šolah najavil za 10., 11. in 12. februar, če do takrat vlada ne bo izpolnila zahtev po izplačilu tarifnih postavk v skladu z zakonom o plačah v šolstvu. Več ne SVIZ ne sorodni (številčno manjši) šolski sindikat v ZSSS ne zahtevata.

Dosedanji in novi predsednik vlade dr. Janez Drnovšek se na predlog za sestanek z vodstvom SVIZ ni odzval, pač pa na ministrstvu za šolstvo in šport ter na (dosedanjem) ministrstvu za zdravstvo, družino in socialno varstvo zatrjujejo, da bo upravičene zahteve šolnikov mogoče rešiti po sestavi nove vlade. SVIZ je od predsednika državnega zbora mag. Hermana Rigelnika, zahteval, da na predstavitev resornih ministrov v parlamentu povabi tudi predstavnika zaposlenih v vzgoji, izobraževanju in znanosti ter da

se še pred iztekom roka za pričetek stavke tudi sam sestane z vodstvom SVIZ.

Sindikati vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije

Zakaj v vladno koalicijo

Konferenca SDP Slovenije je na seji 20. januarja s 117 glasovi za in 16 glasovi proti sprejela sporazum o vstopu Združene liste v vlado g. Janeza Drnovške in predlagala predsedstvom preostalih strank Združene liste, da ga prav tako sprejmejo.

Med razlogi, ki so nas vodili k taki odločitvi, velja omeniti zlasti, da udeležba v vladi daje boljše jamstvo za uresničevanje volilnega programa in da doseženi sporazum jamči polno enakopravnost strank Združene liste v vladi. Ostati v opoziciji bi pomenilo prepustiti vlado desnici. Suprotno z drugimi strankami Združene liste smo sprejeli odgovornost za delovanje vlade zlasti na ključnih področjih, ki pomenijo tudi jedro naših zahtev: ministrstvo za gospodarske dejavnosti, ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ministrstvo za znanost in tehnologijo ter ministrstvo za kulturo.

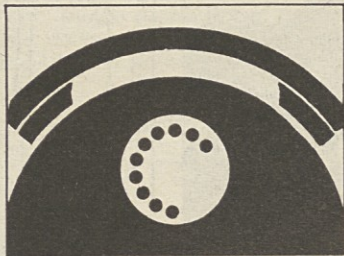
Kljub temu, da zaradi ločenih, četudi enakovrednih sporazumov ni prišlo do velike koalicije, s tem dajemo tudi svoj prispevek k ustavitvi in pomiritvi političnih odnosov in razmer v Republiki Sloveniji.

Konferenca je predlagala vrsto dopolnil k tekstu sporazuma in predlagala pogajalcem Združene liste, da jih skupno z dopolnili, ki so jih predlagala vodstva drugih strank Združene liste, uveljavijo pred podpisom sporazuma.

Konferenca SDP je tudi razrešila dolžnosti dosedanjega predsednika dr. Cirila Ribičiča in dosedanjega glavnega tajnika Francija Pivca in potrdila sklep predsedstva, da za čas do združitve tega kongresa strank leve sredine imenuje za vršilca dolžnosti predsednika SDP Petra Bekeša in za vršilca dolžnosti glavnega tajnika SDP Mauricia Olenika.

Peter Bekeš
v.d. predsednika SDP

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

DE časopis slovenskih delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Ziviljenjska razpolja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in sro) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 95 tolarjev • Ziro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

JELINČIČEVA

SN

3

K provokaciji, ki je bila temelj Jelinčićeve volilne kampanje, je seveda spadala tudi likovna rešitev napisave njegove stranke. Nekaj »je imel prav« (grb, zastava), nekaj pa je bilo »ekstremističnega« (SS pri SNS). Geslo »Naredite mi to deželo spet slovensko!« seveda spominja na Dolfetove izjave iz leta 1941; Jelinčićeve televizijske interpretacije, da gre za tisto, kar že imamo oz. smo imeli, pa se lahko uvrsti v znamenito slovensko »defenzivnost« in tako ob navidezni ostrini ne pade iz znanih (cankarjanskih) arhetipov.

Ker mu ni šlo za domobranski lobi, ki si je tako in tako našel domovanje v lastnih organizacijah, se je lahko razglasil za antifašista in privrženca NOB. Paralela s hrvaškim Dobroslavom Parago in pravaši, ki prisegajo na anti-fašizem (glej intervju v Svobodni misli, 23. 12. 1992) in hkrati govorijo o mejah NDH ter se oblačijo v črne srajce, nam ne uide! Seveda pa je preinterpretacija Hitlerjeve besede iz Maribora na robu »odštekanosti«; nacijski v Sloveniji ni, edinega preživelega fašista Ljenka Urbančiča pa so tako in tako slavnostno sprejeli slovenski pisatelji. Demokratična desnica (»desnosredinske stranke«) so v SNS videle predvsem paralelo s srbsko situacijo, ko je demokrate in Depos tislino »z leve« kladivo Miloševićevih socialistov, »z desne« pa nakovalo Sešeljevih radikalcev. Ker jim je šlo volilno telo, predvsem laično (Pirnatovo, Starmanovo, Grosovo...), bi lahko rekli, da se je lahko komu zazdelo, da Jelinčič tako funkcionira. V resnici pa so Pirnatovim narodnim demokratom pripadli ustrezni odstotki glasov; Pirnat (ND), Pirkmajer (SGS), Gros (LS) in Hamurabi (LDSS) bi skupaj nabrali 5,12 odstotka glasov (5 poslancev). Grosovi liberalci so tudi poskušali s taktiko provokacije (banane!), afer (razkritje o Drnovškovem podpisu Tajnega uradnega lista) in končno internacionalizacije (Malenšek & CO. na Dunaju), pa so se samo osmešili. Njihov napad na oblast (Kučana, Drnovška...) je bil preveč abstrakten za slovenskega volivca. Pa ne le preveč teoretičen, ampak tudi zgrešen v tem, da so šli v direktno konfrontacijo. Te provincialna mentaliteta ne prenese. Tu je tudi vzrok Paragovega relativnega neuspeha na Hrvaškem. Sešelj in Jelinčič sta ubrala drugačno taktiko. Svojo oblastno figuro (Miloševića, Pučnika) sta poskusila prerasti iz bližine, ne pa iz opozicije. Sešelj je v Srbiji dosegel svojo tretjino (!) volilnega telesa tako, da je bil bolj miloševićevski od samega Vožda. Podobno se Jelinčič z voditeljem Demosa nikoli ni konfrontiral, ampak je veljal samo za »malo bolj radikalnega«. Lahko rečemo, da je Jelinčič pobral ves kapital, ki ga je v slovenski politiki ustvarila slovenska državna osamosvojitve. Na neki drugi, višji ravni se je isti podvig posrečil Milanu Kučanu, ki se je s tem ognil očitkom desnosredinskih strank, da je bil samo komunistični aparatčik. Vsem drugim (Ruplu, Janši, Pučniku, Bavčarju, Bučarju...) se ta osamosvojitveni kapital kaže samo znotraj njihovega političnega prostora. Niti Janša ni uspel preseči svoje stranke ter doseči neposredno izvolitev.

Tri leve formule

Jelinčič je nekako pobral tudi »protestni glas«, ki ga je na prejšnjih volitvah pobral pokojni »dobri človek iz Negove« Ivan Kramberger. Toda Krambergerjevih 18% glasov

(1990) se je tokrat pokazalo samo kot 10,02% za Jelinčićevo stranko. Ker je šlo po zlu 16,48% glasov za tistih 14 strank, ki niso prišle v parlament, dobimo skupaj že toliko odstotkov, kolikor je bilo neopredeljenih, še posebej, če prštejemo visok odstotek nepravilnih glasovnic. Ker se neopredeljene polovice volivcev seveda ne da enoznačno preslikati v »protestne« (SNS), izločene in neveljavne glasove, je taka računica z neopredeljenimi volivci samo približna. Ona lahko samo prikaže, da nekje med 26,5% in 47,8% volilnega telesa ni strukturiranega znotraj tistega, čemur rečemo ponavadi »politični sistem«. To lahko Jelinčič s profesionalno organizacijo spremeni do 1996! Pozivanje na kakršnokoli politično dediščino se nam v tej luči izkaže za povsem kontra-produktivno; t.i. »Demos Krambergerjeva združena lista« (DKZL) je dobila samo 0,77% glasov, kar je svojevrsten poduk za vse, ki se sklicujejo na neko osebo, njeno delo ali ideologijo. Primerjava s tistimi, ki so se pri ustanovitvi sklicevali na Kocbeka (tako SKD kot SKS) bi bila zanimiva.

Jelinčič je s svojim pozivanjem na to, da se pripravljajo ustanovitev dveh ekstremnih strank, med nepoučenimi povzročil zmedo. Dejansko pa s tem pade teorija o njegovi stranki kot zarotniški (na način Milošević-Šešelj), ne glede na podobnosti. Jelinčič je namreč dobro obveščen. Formula socialdemokratske združitve se še vedno vrtokrog vprašanja, kako pregneti SDP v spodobno stranko. Ena formula je bila tista, da se združijo vse socialdemokratske stranke in skupine (SDP, SSS, SDSS, DSS, SDU, DSN, SKS, DeSUS) ter da se izniči vpliv SDP z vplivom SDSS. Druga formula bi bila razpustitev SDP, kratko in malo je to dvakrat predlagal vedno dobro obveščen Milan Meden (bivši Dnevnik, sedaj Republika; glej Revija 2000, št. 61-63, 64-66 (1992), ter »individualno opredeljevanje« bivših članov. Tretja formula, ki ji je Zmago Jelinčič na sledi, pa se glasi: SDSS plus SSS plus (SDP minus SKP). SKP oz. Slovenska komunistična partija bi tako poskrbela, da bi komunistem počasi odmlr, socialdemokracija pa bi nastala ob drugačnem težišču, kot ga sedaj predstavlja Združena lista. Ker pa ob levem ekstremu mora obstajati še desni, se iz telesa Pučnikove stranke poraja Gerlančeva NSZS (Naracional-socialistična zveza Slovenije). Ker je tudi Jelinčič začel svojo politično kariero v Pučnikovi SDSS kot poslanec v občinski skupščini Ljubljana Center, lahko v formulo socialdemokratske združitve tudi njegovo SNS zapišemo z minusom.

Jelinčič je socialdemokrat

Trdite, da je Jelinčič socialdemokrat, v osnovi ni tako za lase privlečena. Če smo že nekoč prej zapisali, da ima Pučnikova SDSS značilnosti, ki bi jo lahko uvrstile desno

Da uganemo, zakaj so socialdemokrati, zgodovinsko klasična evropska levica, odšli prešustvovat v posteljo krščanskih demokratov, ko so z njimi podpisali koalicijski dogovor o sodelovanju v Drnovškovi vladi in se s tem uvrstili na desno stran naše politične šlamastike, seveda ni treba kakšne posebne pameti. In tako smo Slovenci znova »zgodovinska« evropska posebnost s socialdemokracijo na desnici. Nas seveda tale reč prav nič ne preseneča, ker nam je pač znano, kako je pri nas v modi obračanje po vetru. Politični veljaki zelo dobro vedo, kako je s političnim znanjem »širokih narodnih mas«, ki bodo potrebovale kar nekaj let, da bodo nekoliko bolje spoznale bistvene razlike denimo liberalne, socialno-socialistične in krščanske demokracije, da o različnosti od omenjenih, recimo, demokratov ali ljudske stranke sploh ne razpravljamo.

In tako se, denimo, naš obrambni minister v letu dni lahko seli iz ene stranke v drugo, ne da bi vedeli, kaj se je pri tem v njegovi politični opredelitvi zgodilo ali spremenilo. Janša je sicer na volitvah šel skozi šivankino uho, vendar najbrž bolj zato, ker si je kot minister privoščil več, kot je okusno, in manj zato, ker se je strankarsko preselil. Če se bo v prihodnje preselil še v kakšno tretjo stranko – priročni bi bili krščanski demokrati, saj so mu v boju za ohranitev ministrskega

Na desno

stolčka tako neomajno stali ob strani, da bi bilo kar nevhvaležno, če se v bližnji prihodnosti ne bi dal krstiti – seveda ne bomo prav nič presenečeni. Pomembno je pač pravočasno uganiti, kje se bo dalo postlati.

Pri socialnih demokratih seveda ne, saj bo njihova socialno-socialistična politika, kolikor je je sploh doslej bilo, v prihodnje preprosto propadla (kar se je sicer skoraj zgodilo že na minulih volitvah). V najboljšem primeru bi socialdemokrati vegetirali kot kakšna dvoživka med levico in desnico, ker pa se to praviloma ne obnese, je že sedaj jasno, koliko je bila vredna ta uvožena socialdemokracija. In sedaj je tudi še bolj jasno, zakaj se je še med Peterletovo vlado Neodvisnost, sindikalna seveda, obnašala tako, kot se je, namreč kot »vladni sindikat«. Socialdemokrati so se ob razpadu Demosa odločili za miniranje desnice, vendar so se sedaj, ko so krščanske demokrate morali prositi za patronat, na veliko posipali s pepelom. Da bi bila pot v Canoso še bolj paradoksalno žalostna, so prav socialdemokrati (!) svoje sodelovanje v vladi pogojevali z ministrstvom za obrambo; ko bi bilo vendar pričakovati, da se bodo pulli na primer za ministrstvo za delo in socialo, kar socialdemokraciji zares pritiče. In tako se bo v imenu Pučnikovih in Tomšičevih socialdemokratov za čimboljši položaj delavstva in njegove pravice boril nihče drug kot obrambni minister. Socialdemokracija pa taka!

od tedanje Ruplove Slovenske demokratične zveze, smo samo povedali neko resnico o slovenski socialdemokraciji. Tudi pred vojno je bila samo privesek liberalcem (JNS). Pučnikova stranka je Peterletu bila še novembra 1992 ustrezna za koalicijskega partnerja (SKD plus LDS plus SDSS). V svojem »slovenstvu« stranke nekdanjega Demosa kaj rade pozabijo, da je projekt slovenske osamosvojitve speljal na operativnem nivoju aparat »starega režima«. Zato teorija o »ustavnem loku« strank, ki bi izključile SDP oz. Združeno listo na levi ter Jelinčiča na desni, dobijo svojo preslikavo v tisti socialdemokratski formuli, ki izvrže SKP na levo in NSZS na desno.

Zato opozorila analitikov, da Jelinčićeve SNS predstavlja fašistoidno desnico (glej Štrajn!), udarijo mimo. Razlik med Pučnikom in Jelinčičem ni. Le da se pri Pučnikovih izjavah nihče ni zgražal. Pučnikovo »humano, socialno in pravno« rešitev glej Delo, 17. 12. 1990) je Jelinčič samo povzel, ko za Neslovence pravi, da se jih SNS želi »znebiti s pravno-legalnimi sredstvi, ne pa z atentati, pretepanji in podobnim.« (Delo, 1. 4. 1992).

Pučnik je na navedenem mestu ztrdil, da gre pri Neslovencah za »socialno vprašanje«, in Jelinčićeve SNS je na tem latentnem konfliktu med slovenskim polproletarcem in priseljenim »Bosancem« zgradila svoje najbolj učinkovito sporočilo. Volilna baza, na kateri naj bi Tomšič oz. Pučnik zgradila »nekomunistično levico«, je danes Jelinčićeve. Vprašanje je samo, kje se bo končno ustalila.

Mladen A. Švarc (Konec)

pokoalicijska arena

(POGOJNO)

Socialisti

Socialdemokracija

Levo

kratsko naročje, saj bi sedaj že bili kuhani in pečeni v objemu krščanske demokracije.

Toda socialisti še vedno globoko razmišljajo, kot da se na levici medtem ne bi nič dogajalo ali kot da se ne bi čutili levičarje. Zares narobe svet. Volitve, na katerih so lepo pogoreli, bi jim pač morale biti dober nauk. Pa še kaj drugega. Najlepše so jo pogruntali socialdemokratski Bohinčevi unionisti, saj so dobro vedeli, da na volitvah ne morejo uspeti sami. Njih ni nič motilo omahovanje med desnico in levico, šli so lepo v Združeno listo, torej v združevanje leve in se prekrasno dokopali do ministrskega položaja.

Socialisti pa bodo razmišljali tako dolgo, da bodo še tisti ljudje, ki se jih spominjajo, nehali razmišljati o njih, in se bodo potopili v slovenski politični godlji. Res je, da bi bilo lepo, če bi na Slovenskem imeli kakšno dobro socialistično stranko; ker pa je to tako malo verjetno kot sneg v avgustu, bi kazalo socialistom toplo priporočiti, naj se, če se že hočejo iti socialdemokrate, pridružijo tistim, ki se tudi hočejo iti socialdemokracijo, pa čeprav se za njimi vleče še komunistična senca, ne pa tistim, ki so svojo socialdemokracijo pripravljali prodati za obrambno ministrstvo in nič več in nič manj. Ne zato, da bi navijali za bivše komuniste, marveč zato, ker socialisti pač spadajo na levico in ker ob socialdemokratski ne potrebujemo še socialistične blamaže. Če se socialisti res hočejo iti socialiste ali socialdemokrate, potem naj pač imajo toliko poguma, da prevzamejo soodgovornost za tisto, za kar se bo v vladi zavzemala levica; to pa se da prebrati v pogodbi, ki jo je podpisala z Drnovškom in tudi v volilnih programih. Socialisti so le malo podobnega zmogli pred volitvami, zato so najbrž tudi pogoreli. Imajo pa priložnost – če hočejo v tej politiki še kaj veljati – to popraviti. A zdi se, da se obnašajo huje kot demokristjani. Le-ti so že povedali, da jih po ideološki strani sodelovanje z levico nič več ne moti. Socialisti pa huje kot najbolj zagriženi desničarji; do kam so s tem prišli, je splošno znano. Za to palec gor samo pogojno.

Boža Gloda

Piše: Martin Ivanič

DOBILI SMO NEGOTOV KOALICIJSKI ZVAREK

Ko je še bilo »lepo v naši domovini biti mlad«, smo govorili, da ljudstvo vlada po svojih predstavnikih. Imeli smo torej demokracijo. Da bi stvar zvenela še bolj prepričljivo, se je reklo »ljudska demokracija«. Sedaj, ko nimamo več ljudske demokracije, vladajo stranke po svojih predstavnikih. Čeprav teorija še ni tako razvita kot v prejšnjem štetju in nam za marsikaj manjkajo pametne oznake, bomo novi tip vladavine imenovali strankokracija.

Kako pride do strankokracije? Zaradi propada ljudske demokracije je strankam postalo jasno, da ljudstvo ni moč slepo zaupati. Treba mu je sicer dati svobodne volitve, vendar se stranke vnaprej dogovorijo, kako bodo parlament napolnile s poslanci. Pri tem predvsem skrbijo za zaposlitev svojih funkcionarjev in pridnih aparatčikov. Ta skrb je pohvalna, saj je brezposelnost hud problem.

Ko imamo parlament, začnejo stranke sestavljati vlado in tako izpeljejo še drugo fazo zaposlovanja. Hvalevredno je, da vse to počno za dobrobit ljudstva! Res pa je mace duhovito, da na volitvah nastopajo z različnimi programi, da bi volilci lahko izbrali najboljše. A ko pride do sestavljanja vlade, se nenadoma vsi potegujejo za enotnost, ki naj bi deželi zagotovila stabilnost in hiter napredek. Prej hvaljene razlike postajajo moteče in vsaka stranka vpije, kako pravzaprav tudi ona sodi zraven, češ da sploh ne gre za kakšne velike razlike.

Nam, zabitim volivcem se vseskozi zdi, da bi bilo dobro, če bi lahko razlikovali, katera stranka kam spada, kdo je bolj na strani delodajalcev in kdo na strani delojemalcev, katera stranka je bolj za razvoj in kateri bolj prija zapravljanje proračunskega denarja, ki ga moramo nabrskati iz svojih strganjih žepov. Gojimo nekakšno iluzorno željo, da bi stranke ostale med seboj toliko razpoznavne, da bi vedeli, koga naj podpiramo in koga kritiziramo ter, končno, koga bomo naslednjič spet (navno) volili.

Če gre pri tem za popolno zablodo volivcev, ki pozabljamo, da med vsako oblastno garnituro vlada nekakšen vzajemni interes, da stranke, ki so se prerinile k oblastniškemu koritu, pri njem čim dlje tudi ostanejo. Zato naj bodo naslednje volitve kar najpoznejše. Gotovo je to manj tvegano kakor nove volitve. Zabloda volivcev se znova in znova kaže v tem, da nasedajo strankam, češ da se za razglasene cilje pred volitvami potegujejo zgolj zaradi koristi ljudstva. S kupčijami pri sestavljanju oblasti stranke lepo kažejo, da so pripravljene zavreči veliko svoje programske identitete, da bi le prišle do še tako krhkih vzvodov oblasti.

V sedanjem položaju, ko imamo nekakšen čuden koalicijski zvarok, za katerega je meni osebno popolnoma vseeno, če so vsi partnerji v njem enakopravni, je izredno težko predvideti, kateri razvojno-programski cilji prevladujejo. Še huje pa je, da se bo vsaka stranka iz »koalicije« čez čas izgovarjala na heterogenost vlade, ko jo bodo njeni volivci spraševali po rezultatih njene soudeležbe pri vladanju. To je prva past za državljane oz. davkoplačevalce.

Drugo, dolgoročno past pa vidim v tvegatosti takšnega položaja za jasno identiteto v vladi sodelujočih strank (pa tudi onih, ki se bodo iz zgoraj omenjenih interesov letem pridružile kot frakcije) in s tem za bodočo jasno in zanesljivo izbiro volivcev. Posebej se mi zdi ta položaj negotov za pravo levico. Bolj kot na stranke se bo torej treba zanašati na sindikate, ki edini ostajajo razpoznaven konkurenčni partner izvršne oblasti.

TAKŠEN SINDIKAT BI POTREBOVALI ŠE MARSIKJE

Tudi Sipak se je jeseni 1992 zatekel v okrilje Sklada. Podjetje, ki izdeluje avtomate in sisteme za pakiranje (od tod tudi ime), je pred 21 leti začelo kot invalidska delavnica rudnika lignita Velenje. Vsa leta so bili brez konkurence in so uspešno izvažali na Vzhod, veliko pa so prodajali po bivši Jugoslaviji. Na občinski praznik leta 1989 je Sipak odprl novo proizvodno dvorano v izmeri 2400 kvadratnih metrov, ki zdaj sameva. V zadnjih dveh letih so dobili konkurenco v domačem drobnem gospodarstvu. Na Zahod Sipak ne more prodajati, ker vsak papirni stroj izdelava kot unikat, Japonci pa jih izdelujejo serijsko in so zato nekajkrat cenejši.

Plače so redne in znašajo 80 odstotkov izhodišč po kolektivni pogodbi. **Teodor Gorogranc**, predsednik SKEI v podjetju in **Jure Apšner**, član pogajalske ekipe trdita, da je to posledica nenehnega sindikalnega pritiska. Ko je plača novembra kasnila za nekaj dni, so stavkali in od takrat prejema plače v rednem roku.

»To ni sklad za sanacijo in razvoj, ampak za likvidacijo in pokop podjetij. Delavce hočejo zmolsti do kraja, čeprav so bili prepričani, da je sklad alternativa za stečaj,« misli Jure Apšner in dodaja: »Nekaj smo v sindikatu slutili že prej, zato nismo podprli predloga za pristop k Skladu. Tudi delavski svet ni hotel 'požegnati' te odločitve. Zaradi strahu pred stečajem pa se je tako odločil zbor delavcev. Imeli smo 14 milijonov dolga. Eksperti so nas prestrašili z izračunom, da bomo do konca letošnjega leta prideli 52 milijonov izgube, če bomo še naprej imeli enake stroške in izkupiček.«

Tehniki kot doktorji znanosti

Mnenja o kadrovske zasedbi in nagrajevanju delavcev so

Teodor Gorogranc

različna. Oba sindikalista mislita, da so najboljši kadri iz podjetja odšli in zato so tehniki plačani kot doktorji znanosti. Kvalificirani delavci pa so razporejeni v prve tri tarifne razrede. Izobraženci so na žalost najpogosteje razporejeni na vodilna in vodstvena delovna mesta in jih zato v proizvodnji primanjkuje.

Drago Blagus, ki v poslovnem vodstvu pokriva tako imenovano splošno področje, pa misli, da je kadra dovolj, ker imajo štiri strojne inženirje, dva ekonomista, enega pravnika in ker ima skoraj polovica delavcev kvalifikacijsko izobrazbo.

Najtežji kadrovske problem Sipaka pa ni sestava, ampak število zaposlenih. Podjetje je leta 1989, ko je bilo na višku, zaposlovalo 232 delavcev. Danes jih ima še 176, 46 zaposlenih pa naj bi odpustili kot trajni presežek. Podjetje ima sprejet program reševanja odvečnih delavcev. Za pet delavcev z več kot 32 leti delovne dobe planirajo dokup letza

upokojitev, enega so na ta način že upokojili. Ta predlog proučuje posebna ekspertna komisija. Če bo komisija s tem soglašala, bo Ministrstvo za delo moralo za reševanje teh primerov dati 10 milijonov tolarjev.

Za invalidsko upokojitev je predvideno šest delavcev, vendar se sindikalisti bojijo, da to ne bo šlo brez težav, ker organi zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaostrejuje kriterije. S petimi delavci so se sporazumeli za prenehanje delovnega razmerja. Za nekatere iščejo delo tudi v drugih podjetjih in štiri so začasno zaposlili v Gorenju Procesna oprema.

Če se bo vse to izšlo, bo na zavod za zaposlovanje odšlo le 29 delavcev. Če bo ministrstvo dalo denar za odpravnine, se bodo sporazumeli za prenehanje delovnega razmerja še s tistimi delavci, ki bodo za to sami prosili. Vse to trdi Drago Blagus.

Sindikata pa je v podjetju vseskozi zagovarjal geslo, da je treba za delavce organizirati delo, ne pa odpuščanje. Imeli so veliko pripomb na program presežnih delavcev in na način določanja imen in priimkov. Uspeli so izvzeti te tiste delavce, ki jih varuje zakon. Glavni kriterij za določanje presežnih delavcev je bila osebna ocena delovne uspešnosti vsakega posameznika.

Ocenjevali so šefi po posebnem pravilniku, ki ga je delavski svet sprejel kljub nasprotovanju sindikata. V sindikatu menijo, da je pravilnik v nasprotju s panožno kolektivno pogodbo. Vprašljiv je tudi zato, ker sta na njegovi podlagi dva delavca na enem delovnem mestu predvidena za presežek, delovno mesto pa bo kljub temu ostalo. Sindikat nasprotuje programu, ker ne temelji na novem konceptu organizacije proizvodnje. Prepričani so, da je za tako majhno podjetje preveč šest direktorjev, ki dobivajo plačo izven kolektivne pogodbe.

Sindikata tudi protestira, ker delavci še nimajo odločb o razporeditvi na delovno mesto.

Stalna medsebojna napetost

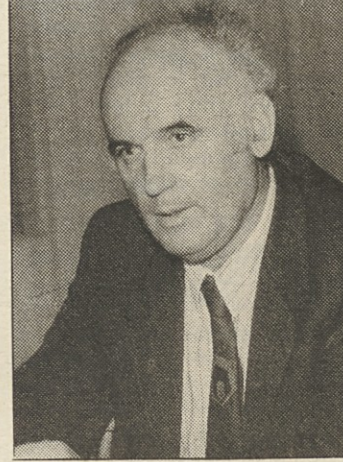
Program in spisek trajno presežnih delavcev sta kljub temu pravno veljavna. Sindikat bo delavcem iz spiska pomagal v sporih pred sodiščem. Gorogranc in Apšner sta prepričana, da bo večina tam uspela.

»Poslovodstvo in SKEI v Sipaku sta v medsebojni napetosti. Šefe je treba stalno 'španati'. Naivno smo pričakovali, da so v Sipaku poleg delavcev lahko problem tudi šefi,« pravi Jure Apšner. Gorogranc pa dodaja, da bo šel na prihodnje sejo upravnega odbora, če bo povabljen. Dozdaj je tam lahko le govoril, niso pa ga slišali.

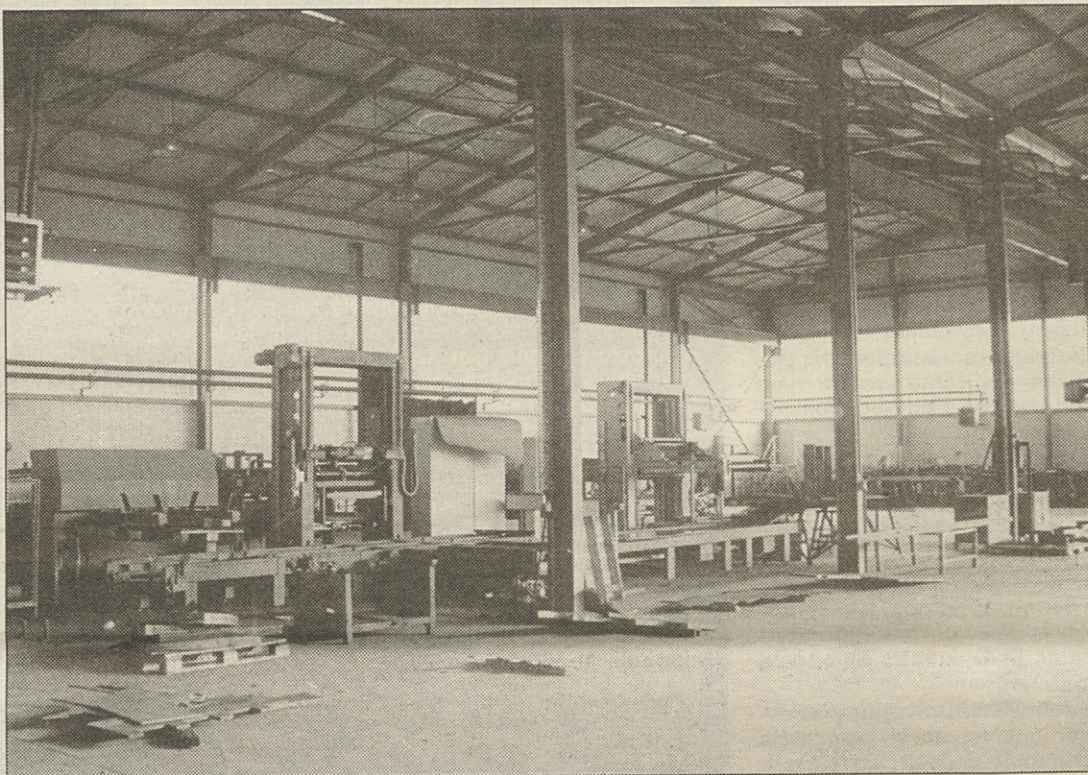

Jure Apšner

»Sodelovanje s sindikatom je na zavirljivi ravni. Zagnanost sindikata, zlasti njegovega predsednika, in stalna konfrontacija s poslovodstvom pa daje vtis, da je sindikat vedno proti. Tudi ko je bivši direktor predlagal sanacijski program in 100-odstotne plače, ste bili proti in ste ga zrušili,« ugotavlja Drago Blagus. »Vse to je dialektika medsebojnih odnosov,« je polemiko končal Gorogranc. Podpisani še dodaja, da že tri leta nihče v Sloveniji ni uporabil te besede iz besednjaka pretekle ureditve. Na pogovoru z obema sindi-

Drago Blagus

Nova hala sameva

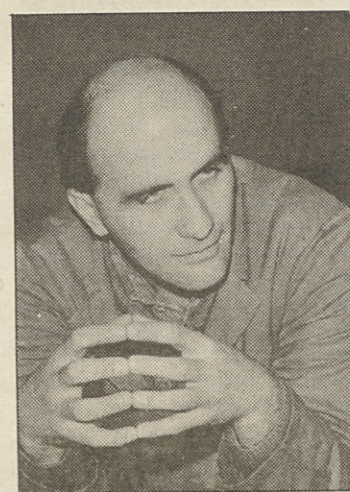
EN ČLOVEK ODLOČA O SANACIJI ALI STEČAJU

Glin Nazarje smo obiskali 22. januarja, ko so delavci čakali na plače in ko glavni direktor dr. **Jože Korber** še ni vedel, če jih bodo vsi dobili. Od junijske stavke dobivajo le zajamčene OD.

Pred leti, ko je Glinu šlo še dobro, so povezani v sistem Gorenja zaposlovali 1300 delavcev. Danes jih lahko naštejemo le še 1054, na spisku trajno presežnih delavcev pa je 258 imen. **Tomaž Križnik**, predsednik sindikata v podjetju misli, da država nima dovolj denarja za tolikšen problem, zato je v zadnjih mesecih počasneje reševala ta problem.

Spisek presežnih delavcev je torej osrednji problem Glina. Ta spisek bo tudi glavna tema prihodnje seje upravnega odbora, ki jo odlagajo že nekaj časa, je povedal Tomaž Križnik in nadaljeval: »Osutek programa smo dobili sredi decembra. Skupaj z **Miranom Jeromlom**, pravnikom območne organizacije Svobodnih sindikatov, smo nanj pripravili pripombe. Ko so sestavljali nov predlog, so upoštevali nekaj naših pripomb in izvzeli tiste, ki jih varuje zakon. Nekatere pripombe bomo skušali uveljaviti še na upravnem odboru, kamor bom menda povabljen. Med presežne delavce so uvrš-

čeni zlasti tisti, katerih delovna mesta so ukinjena, delavci, ki s tem soglašajo, in najmanj uspešni. Glin je ta spisek pripravil po svojem pravilniku. Uspešnost delavcev so ocenjevala vodstva šestih novih podjetij, ki so organizirana enako kot nekdanji tozdi. Če bo ta program sprejet, nas bo po sedmih mesecih, ko poteče odpovedni rok, le še nekaj več kot 700. Spisek nezaposlenih pa se ne bo povečal le v Mozirju, ampak tudi v Slovenski Bistrici, ker program predvideva ukinitve obrata v Zgornji Polskavi, kjer dela 84 delavcev. Upravnemu odboru smo predlagali,

Tomaž Križnik

da iz spiska izvzame 10 najbolj socialno ogroženih delavcev. Zaenkrat so se strinjali le za pet najtežjih primerov. V Mozirju so majhne možnosti za drugo delo, ker bodo odpuščali tudi sosedje (Gorenje-Mali gospodinjinski aparati) – ti nameravajo odpustiti 70 presežnih delavcev.«

Križnik misli, da se bo kvalifikacijska sestava zaposlenih po tem programu izboljšala. V proizvodnjo so premešeni tudi delavci s 5. stopnjo izobrazbe, ki so bili do zdaj v režiji. Križnik pravi, da nekateri ljudje, ki delajo v Glinu, že dalj časa vidijo tudi pozitivne spremembe v zadnjih mesecih. Dela se drugače in boljše. Vsako novo podjetje skrbi zase, za svoj material. V Glinu nastaja nekakšen novi red in med podjetji se ustvarjajo pravi poslovni odnosi. Tako Tomaž Križnik.

Pogovarjali smo se tudi z **Jozetom Korberjem**, glavnim direktorjem. Najprej je pritrdil mnenju, da je bila velika junijska stavka prelomnica za Glin, kjer leto in pol pred njo nihče ni rešil nobenega problema. Plan za letošnje leto predvideva pozitivno poslovanje, če bodo izpolnjeni nekateri pogoji. Glin mora selekcionirati vse programe in opustiti nedonosne. Obrat

kalistoma in članom poslovodstva je sodelovala tudi **Mira Videčnik**, predsednica območne organizacije Svobodnih sindikatov. Povedala je, da prav zdaj čakajo na sodni razplet stavke v Elcroju in da so uspeli v sporu o lastništvu poslovnih prostorov.

Njihov zelo zaposlen in uspešen pravnik **Miran Jeromel** bo vodil tudi te pritožbe. Območna organizacija ugotavlja, da problem nezaposlenosti v velenjski občini ni tako velik kot drugje, ker so se podjetja že pred leti usposobila za trg. To še posebej velja za Gorenje.

Prav zato je položaj delavcev, ki izgubijo delo, boljši kot drugje. Rudnik, elektrarna in še kakšno podjetje zaposluje tudi nove delavce. Tudi kupna moč se v velenjski občini ni zmanjšala toliko kot drugje.

Sipak je v težavah, ki se s prenosom lastništva na Sklad niso zmanjšale. Blagus Skladu kljub temu priznava tele dosežke: znižanje obresti, odlaganje plačila prispevkov in vpliv na banko za izdajo garancije. Program presežnih delavcev ni uresničljiv, če ministrstvo za delo ne bo dalo denarja za odpravnine in upokojitve. Donosnost očičenega podjetja je mogoča, če bodo mesečno imeli 21 milijonov realizacije in če bodo omejeno novo halo oddali v namem.

SKEI iz Sipka se kljub vsemu lahko pohvali, da delavci dobivajo plače redno. Mislijo, da bi plače zamujale vsaj za mesec dni, če ne bi nenehno pritiskali. Ko smo odhajali iz Sipaka, smo skupaj z **Miro Videčnikovo** menili, da bi takšne sindikaliste potrebovali še marsikje. Ker pa tudi dober sindikat ne more delavcem organizirati donosnega dela, je tudi Sipak primer podjetja, kjer velike možnosti, program in tudi znanje še niso našli svoje potrditve.

Franček Kavčič
Slike: Sašo Bernardi

dr. Jože Korber

v Zgornji Polskavi bodo prodali. Ker nimajo denarja za financiranje proizvodnje, iščejo dodelavne posle za tuje naročnike. Tako bodo prihranili 20 odstotkov, kolikor dajejo za obresti. Tovarna stavbnega pohištva mora dobiti obratni kapital, saj se proizvodnja v nasprotnem primeru lahko vsak trenutek ustavi. To naj bi rešil Sklad, in to naenkrat in ne počasi. Če se bo vse to zgodilo, bo Glin lahko čez čas znova zaposlil tiste, ki bodo letos morali na zavod za zaposlovanje.

Skład je že pomagal s kreditom za hlodovino. Prepričan je tudi elektrogospodarstvo, da

VLADA JE PREMOR ŽE IZKORISTILA

Vodstvo Zveze svobodnih sindikatov je na tiskovni konferenci ta teden obrazložilo svoj odnos do vlade Janeza Drnovška. Dušan Semolič je uvodoma povedal, da je vlada za Svobodne sindikate pomemben partner, saj brez nje ne morejo rešiti nekaterih problemov. Svobodni sindikati od vlade pričakujejo le tisto, kar je realno, saj vedo, kakšne so omejitve zaradi strank, ki sestavljajo vladno koalicijo.

Po Semoličevih besedah Svobodni sindikati hočejo socialno tržno gospodarstvo, kakršnega naj bi Slovenija imela po ustavi. Če bo vlada spoštovala le zakone trga, se bo življenje oddaljilo od ustave, in pričakujemo lahko novo zaostajanje.

Od vlade Svobodni sindikati pričakujejo socialno partnerstvo, za katero so že dali pisno pobudo. Semolič misli, da medsebojno pogovarjanje pomeni tudi popuščanje, ki ne more biti le enostransko, kot je po izvolitvi vlade dejal premier Janez Drnovšek. Semolič pravi, da Svobodni sindikati spoštujejo predsednikovo samozavest, vendar mislijo, da ne bo dobro, če zaradi načelnih razlogov vlada pri socialnih zahtevah ne bo popuščala. Če ne bo popuščala pred argumenti, se bo vlada verjetno srečala s stavkovnim valom. Semolič misli, da je za vlado boljše, če se o delavskih zahtevah pogovarja na organiziran način, kot pa da pride do spontaniziranih izbruhov nezadovoljstva.

Delavske plače so preveč obremenjene in neto plače so občutno prenizke. Tudi za-

jamčeni osebni dohodki v znesku 13.500 bruto tolarjev so prenizki in jih niti vsi ne dobi. Strategija reševanja in razvoja gospodarstva na nizkih plačah ne bo uspela, saj MTT dokazuje, da ne morejo poslovati pozitivno, tudi če delavci delajo zastoj. Nizke plače so socialna bomba, ki lahko načne demokracijo v Sloveniji.

Dušan Semolič je zaključil z mnenjem, da bo predsedstvo vlade te dni pozvalo na pogovor. Svobodni sindikati želijo biti konstruktivni, in to pričakujejo tudi od vlade. Svobodni sindikati pa bodo odločni in nepopustljivi pri zaščiti socialno najbolj ogroženih delavcev.

Rajko Lesjak je začel s priporočilom vladi, naj si ne vzame 100-dnevnega predaha, ker je toliko že izkoristila v dneh pred volitvami in v času pogajanj o sestavi nove vlade. Stavkovnemu valu pa se nihče ne sme čuditi, ker je neposredna posledica razmer v podjetjih in širših okoljih.

nov je Vinko Kastelic govoril o treh plačnih sistemih za tiste, ki dobivajo plače iz republiškega proračuna. Zaposleni v upravi imajo po zakonu plače omejene na izhodiščno vrednost 23.215 bruto tolarjev. Prejšnji parlament je sprejel zakon, ki omogoča direktno rast plač poslancev in ustanovnih sodnikov. Razponi, ki so prej znašali 1:6,5, so zdaj z vsemi dodatki povečani na razmerje 1:32 (največ 600.000 bruto). Sistem pa omogoča, da

Najtežji problemi so v podjetjih, ki so postala last sklada in je zanje odgovorna tudi vlada Republike Slovenije. Svobodni sindikati ugotavljajo, da ta podjetja le odpuščajo delavce, bilo pa bi prav, da bi sklad zamenjal vsaj kakšnega od nesposobnih direktorjev in članov upravnih odborov. Zamenjal bi lahko Franca Humra, ki je delavec Lesa Slovenj Gradec dejal, da lahko zaradi njega tudi umrejo.

V imenu sindikata delavcev državnih in družbenih orga-

stavjenem programu Sklada. Zaradi takšnega načina bo umrlo veliko več zdravih programov, kot bi bilo prav. Če Sklad ne bo saniral prodajne in tehnične službe, bo tudi Glin šel navzdol. Mi tukaj takoj potrebujemo nekaj zunanjih ekspertov.

Večina ljudi, ki delajo na Skladu, nima izkušenj iz proizvodnje. Premalo sodelujejo z menedžerji v podjetjih in vsa štejejo za slaba. Očitno nimajo dovolj časa za sodelovanje z nami v podjetjih. Sklad ima ogromno moč odločanja in en sam človek odloča o sanaciji oziroma o stečaju. Ob tem pa Skladovi strokovnjaki ne zmorejo analize ključnih poslovnih funkcij podjetij, ki so njegova last. Tako pravi dr. Jože Korber, Uroš Korže in njegovi sodelavci verjetno mislijo drugače.

Križnik in Korber sta zadovoljna z medsebojnim sodelovanjem. Po mnenju predsednika sindikata ima direktor korekten odnos do sindikalnega dela. Korber pa je zadovoljen, ker se s sindikalisti lahko človeško pogovarja. Pravi, da je to zanj uspeh, ker je po prevzemu direktorske funkcije najprej podpisal spisec presežnih delavcev.

Glin je bil podobno kot druga večja podjetja tudi velika socialna ustanova, največja v občini Mozirje. Problemi zaposlenih in tistih, ki jih čaka zavod, so veliki, ker je tržni preprič v Zgornjo Savinjsko dolino prišel zelo pozno. Socialni problemi pa so manjši kot drugod, ker ima veliko delavcev poleg službe še kaj. Dolina je očitno bogatejša, kot kažejo nizke plače in spiski zaposlenih, ki čakajo pomoč zavoda za zaposlovanje.

F. K.

se bodo te plače lahko še povečevale.

Tretji sistem, ki bo veljal za sodnike rednih sodišč, pa uvaja minister Miha Kozinc. Njihova izhodiščna plača naj bi se računala na znesku 30.226, to je 30 odstotkov več kot v državni upravi. V imenu sindikata delavcev državnih in družbenih organov Kastelic protestira proti trojnemu sistemu in previsokim razlikam, ki naj bi znašale le 1:8.

Pred koncem tiskovne konference je Brane Mišič orisal rezultate pogajanj o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Pogajalci so sprejeli poseben poslovnik o svojem delu in načinu pogajanj. Posamezne ekipe strokovnjakov že pripravljajo predloge novih in natančnejših določb v pravnem delu kolektivne pogodbe. Mnenja članov skupine, ki pripravila izhodiščne plače, pa so še vedno različna. Mišič misli, da so izjave nekaterih sindikalistov o zmanjševanju razprav (ne pa o znižanju izhodišč) lahko le demagogija, saj je 90 odstotkov zaposlenih v prvih petih tarifnih razredih. Na posebno vprašanje glede pakta o nenapadanju med sindikati je Mišič odgovoril, da pakta ni, ker ga nekateri sindikati ne potrebujejo. Oglasil se je Vlado Bizovičar, ki je sporočil, da se SKEI skupaj s še tremi sindikati pogaja o dopolnitvi panožne kolektivne pogodbe. Podobno kot zveza bodo tudi oni javnost obveščali o rezultatu pogajanj le po medsebojnem dogovoru. Pakt o nenapadanju pa so sindikati, ki se pogajajo s splošnim združenjem, že podpisali.

Franček Kavčič

Mihajlo Zver, sekretar Sindikata gostinskih delavcev Slovenije je prejšnji teden organiziral pogovor o urejanju razmer v Postojnski jami po glavnih stavki funkcionarjev sindikata Neodvisnost. Iz tega sindikata je nastopila povabljen Alenke Orlove prišel Bogomir Ličof. Sodelovala sta tudi Ljilja Sajovic, predsednik svobodnega sindikata in Simon Kaluža, predsednik delavskega sveta v Postojnski jami. Oba sta Ličofa seznanila s pogledi na položaj zaposlenih v Postojnski jami.

Mihajlo Zver je predlagal sklenitev dogovora med obema sindikatoma in vodstvom podjetja o umirjanju razmer, ker sedanji prepričevanje ugledni firmi le škodi. Zver je tudi predlagal, naj gospa Virantova umakne ovadbo za svobodni sindikat podjetja, ki jo je vložila na sodišču.

Gospod Ličof ni mogel dati nobene zagotovila, saj ni bil seznanjen s položajem v Postojni. Obljubil pa je, da se bo pogovoril z vodstvom Neodvisnosti in predsednikom tega sindikata v Postojnski jami.

Sindikata gostinskih delavcev Slovenije je bil naknadno obveščen, da poizkus skupne seje obeh sindikatov v Postojnski jami ni uspel, kar kaže, da Neodvisnost kot konkurenčni sindikat še ne želi umirjanja razmer. Sindik

Stavkovni val narašča

Najdaljša in najtežja bitka slavnikovcev traja že 14. dan. Šoferji ki vodijo pravično bitko za plače, niso pristali na socialno pomoč, ki jim jo je ponudilo ministrstvo za delo. Svoje zahteve so predstavili tudi pred Prešernovim spomenikom v Ljubljani in od tam pisali Milanu Kučanu in ga prosili za pomoč. Menda so šoferji Alpetourja iz Škofje Loke začeli razmišljati o solidarnostni stavki, s katero bi pomagali svojim kolegom, ki se objektivno več ne morejo izogniti stečaju.

Zdravniki Bolnišnice Šempeter so stavkali le en dan, zato ker plače zaostajajo 7 odstotkov za kolektivno pogodbo. Med tem, ko so zdravniki stavkali, je preostalo osebje delalo. Stavkajoči so izrekli nezaupnico vodstvu bolnišnice. Probleme plač v zdravstvu bo morala čimprej rešiti nova vlada, sicer bo ta dejavnost popolnoma obstala. Po šolskih počitnicah bo velika stavka v šolstvu. Vse kaže, da bodo v njej sodelovali vsi sindikati in da bodo stavkale vse dejavnosti s tega področja. Sklepi državnega zbora o plačah poslancev in sodnikov odpirajo resna vprašanja o trojnemu sistemu nagrajevanja državnih uradnikov. Ne smemo biti presenečeni, če bo sindikat delavcev državnih in družbenih organov napovedal novo stavko zaradi podrejenega položaja svojega članstva.

Zaradi stečaja Iriša iz sestave Delamarisa je letelo na cesto 350 delavcev. Stečajni upravitelj je za dokončanje del obdržal dobro stotnijo. Delavci so zaradi tega organizirali stavko, s katero se tolečejo tako za delo kot za plačilo.

Stavka v Donitu, ki je bila napovedana za sredo, je prestavljena na petek, 29. januarja. Stavkovni odbor upa, da bo v teh dneh od Sklada dobil potrditev svojih zahtev. Če se to ne bo zgodilo, bo stavkovni val dosegel tudi ljubljansko območje.

Stavkajo tudi delavke zasebne firme Suto iz Domžal. Po informacijah, ki jih imamo v uredništvu, je to prva stavka v zasebnem sektorju. Kot nam sporoča območna organizacija Svobodnih sindikatov iz Domžal, šest delavk že tri mesece čaka na plačo in druge materialne pravice. Zasebna lastnika, ki menda trpita posledice plačilne nedisciplin, pa sta se odgovoru na zahteve delavk izognila tako, da sta odpoštovala v neznanost.

Aktivisti KNSS iz Lesa Slovenj Gradec so ta teden začeli gladovno stavko. Z njo zahtevajo plače, ki zamujajo za dva meseca. Protestirajo proti obnašanju Sklada, ki je njihov lastnik in ki se do njih obnaša, kot da mu je vseeno za delavce. Zahteve stavkajočih podpira tudi Svobodni sindikat v podjetju. Stavkajoči napovedujejo tudi druge oblike protestov in zborovanje pred Venetskimi konjem, ki ga je nedavno odkril Milan Kučan, predsednik Republike Slovenije. Po dogajanjih v Metalni in potem ko je tudi France Tomšič začel javno govoriti, da so stavke legitimna oblika boja, lahko pričakujemo, da bo KNSS z njimi vodila ne le boj za pravice delavcev, ampak tudi nov boj s konkurenčnimi sindikati.

Nekateri znamenja kažejo, da se bodo dogodki v drugo smer razvijali v Železarni Ravne, ki bo ta teden začela odpuščati 500 delavcev. Od tam prihajajo nepreverjene vesti, da se bo zaradi neproduktivnega in nenačelnega boja dveh konkurenčnih sindikatov ustanovil še tretji sindikat, ki bo neodvisen od vseh.

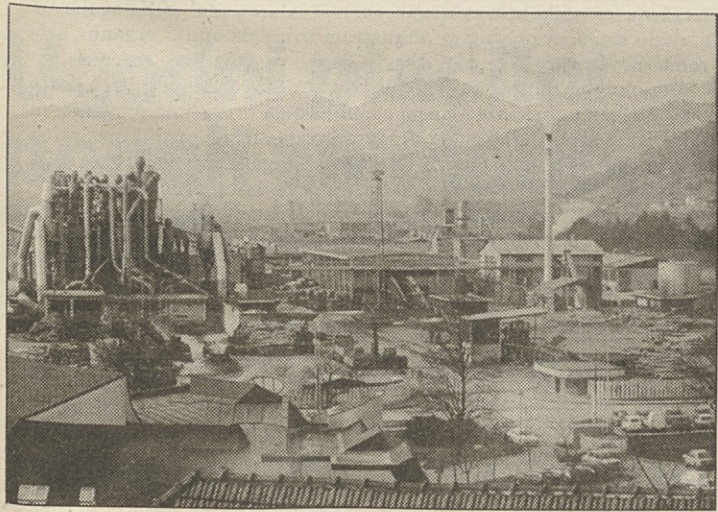
Novinarska sporočila so usmerjena zlasti na najbolj vidne stavke. Prav zato je v ospredju gladovna stavka, ki jo je začel Stojan Prešev, funkcionar KNSS iz Lesa Slovenj Gradec. Gre že za tretjo tourstno stavko aktivistov Neodvisnosti po tisti v Kočevski Opremi in Postojnski jami. Tonči Kuzmanič je v Primorskih novicah zapisal, da so v tej in drugih stavkah znamenja samomorilskih dejanj zaradi občutka nemoči sindikatov. Kuzmanič, ki je eden od vodilnih slovenskih strokovnjakov za to področje, pravi, da so naše stavke posledica narobe sveta, v katerem delamo in živimo. Gre za svet po socializmu, kjer se oblast in delavci med seboj ne poznajo, kljub temu da mislijo ravno obratno. Tonči se na koncu komentarja sprašuje, ali so te stavke šele začetek ogrevanja za prave špode.

Svobodni sindikati so med pogajanjimi o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo začeli tudi priprave na splošno stavko, ki bi lahko temeljito pretresla državo in zamajala vlado zgodovinskega kompromisa, kot nekateri imenujejo novo vlado Janeza Drnovška. Nova spodbuda za to stavko je nedvomno trojni plačni sistem v državnih organih in sodstvu, ki ne glede na rezultate v gospodarstvu povečuje razlike v plačah. Najvišje plače bi lahko znašale celo do 8.000 DEM neto.

Na potezi je prav dosedanji in novi predsednik vlade, ki še ni našel časa za resen pogovor s sindikati in ki javno izjavlja, da računa na socialni mir in ne bo popuščal pred nobenimi zahtevami ali izsiljevanji. Ključno vprašanje je, ali bo vlada Skladu republike Slovenije za razvoj (ta ji je podrejen) preprečila odpuščanje tretjine delavcev podjetij, ki so v njegovi lasti. Če se to ne bo zgodilo, bodo posledice na socialnem področju takšne, da bo treba znižati raven socialnih pravic ali dodatno obremeniti že preobtežene neto plače še zaposlenih.

Ta teden so v Trbovljah obeležili 35-letnico prve velike stavke v bivši Jugoslaviji. Zgodovinar Martin Ivanič je ob prisotnosti nekdanjih funkcionarjev in revolucionarjev razvil tezo, da je šlo za spopad med lokalno in centralizirano oblastjo. O tem pa več v prihodnji številki.

Franček Kavčič

Tovarna za polovico doline

ni odklopilo obrata v Zgornji Polskavi. Sklad mora zadržati tudi dobro besedo pri ministrici za delo.

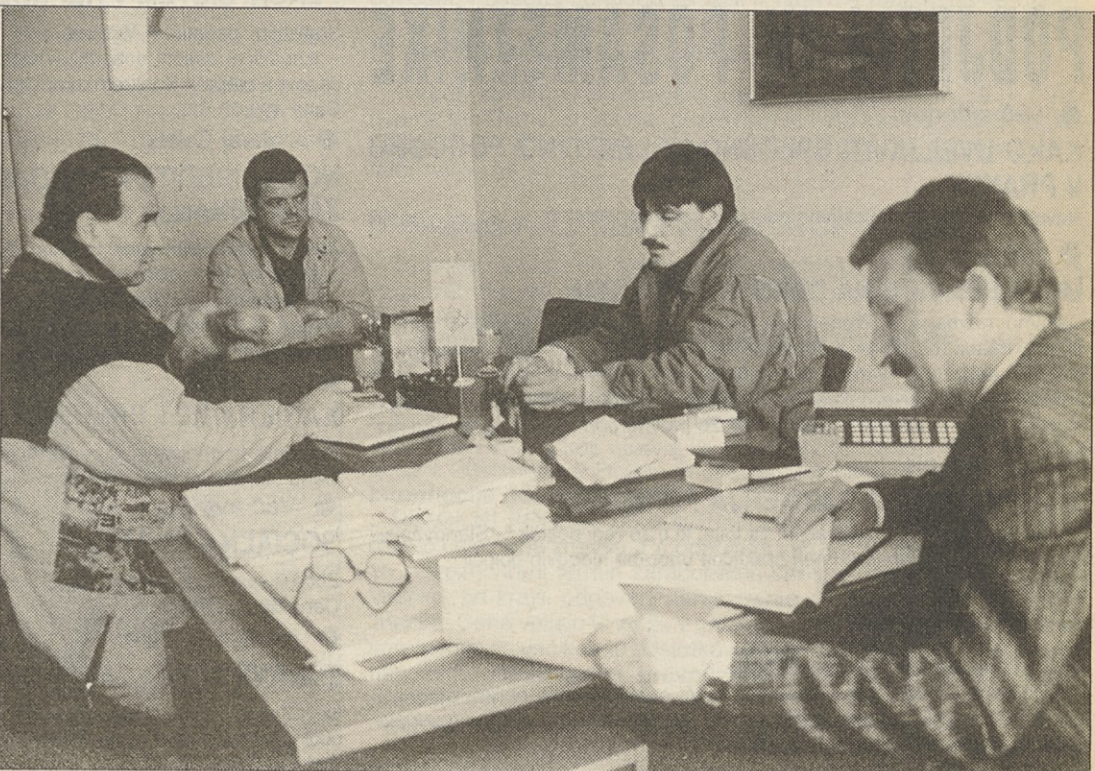
Od takrat, ko smo last Sklada, pa imamo povsem nove probleme s subjekti občine Mozirje. Za plače so nam posodili nekaj več kot 60 milijonov. Gre za denar, namenjen odpravi posledic škode zaradi lanskoletne poplave. Mislili smo, da bomo to lahko poravnali. Namesto pomoči pa so zdaj blokirali žiro račun tovarne pohištva. Tudi skupščina občine je rekla, da je škoda dati Glinu, ker je zdaj last republike. Na nas pritiskajo tudi drugi večji upniki iz domačega okolja. Zdi se mi, da bi bili najbolj zadovoljni, če bi nas lahko porazdelili med zainteresirane. Zdi se, da so razočarani, ker so pričakovali zaslužek ob morebitnem stečaju.

Odnosi z Gorenjem pravno še niso razčiščeni. Sklad je vpisan kot dvo, Gorenje pa kot enotretjnjski lastnik Glina. Vse premoženje pa je

knjiženo na holding. Sklad je hotel to razčistiti in postati 100-odstotni lastnik. Gorenje najprej tega ni hotelo, kasneje pa je njegova skupščina sprejela sklep o naši izločitvi. Sklad pa tega ne sprejema, ker bi Gorenje rado vnovčilo več kot milijon mark terjatev v korist svoje tovarne iz »Münchna.«

Dr. Korber je več let delal tudi v tujini, nazadnje v ZDA. Vprašal sem ga, kako bi položaj Glina ocenjeval na podlagi tujih izkušenj. Odgovoril je: »To kar je tu, je nenormalno in zunaj naše podjetje ne bi več živelo. Nenormalne so tudi razmere, kakršnih dežele na Zahodu še niso doživele. Tukaj se je spremenil sistem, propadel je trg v Jugoslaviji in na Zahodu, tudi na Zahodu je recesija.«

Skład je ustanovljen prav zaradi takšnih razmer. Kaj doživljate in pričakujete od njega, sem ga vprašal za zaključek. Odgovoril je: »Finance so prvi in zadnji element sanacije, ki poteka po poeno-

ZAHTEVE DELAVCEV TSN

Ogorčeni delavci TSN (tudi tisti na zavodu za zaposlovanje) zahtevajo od pristojnih državnih organov, da se družbi TSN-ELING, d.o.o kot družbenemu podjetju:

- brezplačno prepustijo prostori, v katerih dela;
- brezplačno prepustijo osnovna sredstva, s katerimi dela in ustvarja svoj dohodek;
- da se podjetje Finek odvzame strojev AMADA in da se TSN-ELINGu omogoči kredit za odkup strojev AMADA, s katerimi že vrsto let dela.

(Pri tem naj se preveri tudi pravnoformalni postopek pri pridobitvi teh strojev v »last« podjetja Finek).

Delavci TSN-ELING, d.o.o utemeljuje svoje zahteve z mnogimi razlogi, med katerimi so pomembni predvsem te:

- Vse, kar zahtevamo, smo ustvarili s svojim delom in dohodkom; s tem da so zahtevane stvari v minimalnem obsegu in minimalnem številu v primerjavi z ustvarjenim.
- V TSN-ELINGu smo ohranili 250 delovnih mest, s čimer smo prispevali k socialni varnosti toliko družin in zmanjšali brezposelnost v Mariboru itd.
- Z zahtevanim ne ogrožamo stečajne mase, iz katere se bodo poplačali upniki dolžnika ELKOM TSN.

Tako po 26-letni proizvodni tradiciji (v kateri je zajeta tudi tradicija kakovosti izdelkov) kot po zadovoljevanju potreb našega in tujega tržišča smo v naši državi edini, ki proizvajajo celotno stikalno opremo in naprave, in to za redno in investicijsko vzdrževanje, za elektrogospodarstvo in industrijo.

Ker torej obvladamo svoje področje dela (tako tehnološko kot razvojno), tržni prostor, zadovoljujemo potrebe kupcev, pri čemer imamo tudi perspektivo za razvoj, menimo, da ni gospodarno, še manj pošteno, da bi nekdo vse začasno ukini, da bi nato pod drugim imenom, pod isto streho, z istimi stroji opravljal isto dejavnost, čeprav je v vse to vložil izključno trud in odrekanje naših delavcev.

Nimamo preveč zaposlenih, saj je to število v skladu z zastavljenim poslovnim načrtom. Sicer pa smo kadrovske presežke reševali že pri materi ELKOM TSN, pa tudi v prihodnosti bomo kadrovska vprašanja še sproti reševali.

V proizvodnem programu uvajamo tudi novosti in se tako prilagajamo tržišču in pridobivamo kupce.

Delavci TSN-ELING ne stavkamo, pa čeprav prejemamo le 80% OD po kolektivni pogodbi. Vse to zato, da ne bi izgubili kupcev in si zmanjševali že tako pičlega dohodka.

- Podjetje redno poravnava

družbene dajatve oziroma prispevke.

Delavci smo pripravljani vložiti svoja sredstva za ohranitev delovnih mest.

Družba TSN-ELING, d.o.o kot samostojna pravna oseba nima pravice sodelovati v stečajnem postopku zoper ELKOM TSN, p.o., ker pa drugi v okviru tega postopka močno posegajo v poslovanje in identiteto družbe, njeni delavci zahtevamo od pristojnih republiških organov (pri občinskih in pričakovati ukrepanja), da s stališča omenjenega stečajnega postopka ugotovijo:

- koliko je bila dejanska tržna vrednost celotnega premoženja ELKOM TSN ob začetku stečajnega postopka;
- koliko je znašala glavica dolga do KBM in drugih upnikov;
- koliko so znašale obresti na to glavico, koliko znašajo že danes (v stečajnem postopku);
- kolikšna je danes tržna vrednost ELKOM TSN;
- kolikšni so bili do sedaj stroški stečajnega postopka: na sodišču, pri »Fineku«, pri stečajnem upravitelju in drugih, ki sodelujejo v postopku (njihovi dohodki in stroški za to delo);

- zakaj se upniški odbor do danes še ni sestel;

- kako so bile določene najemnine za prostore dolžnice;
- ali se je postopalo racionalno, ko se je spreminjala namembnost proizvodnih prostorov;
- ali so bili resnično potrebni vsi, ki kot »privatniki« sodelujejo v stečajnem postopku;
- ali je bila ustanovitev in delovanje »Fineka« umestna in potrebna ali pa bi vendarle lahko sodelovali pri izterjavi bančnih terjatev pravniki in ekonomisti, zaposleni pri KBM, tako kot morajo to delati v gospodarskih in drugih podjetjih njihovi pravniki in ekonomisti.

Delavci v gospodarstvu, navedeni vseh mogočih racionalizacij pri delu, menimo, da so v bankah (ki so v družbeni lasti), kjer zaposlujejo tudi veliko strokovnih delavcev, dolžni s tem svojim kadrom opravljati delo tudi v širšem obsegu, ne samo znotraj svojih zidov.

Slednje vprašanje je postavljeno ministru za finance, predvsem glede na dejstvo, da večina naših bank ne posluje gospodarno in da ne ugotavljajo presežkov ka-

drov, torej jih imajo dovolj tudi za take postopke.

Zaposlene v TSN-ELINGu pa tudi bivše delavce TSN nadalje zanima:

- kako se v stečajnem postopku obravnavajo (in revalorizirajo) sredstva, ki jih je ELKOM TSN, p.o. v stečaju vložila 1. 1989 kot ustanovitelj v KBM njenega sedanjega upnika?
- Na koncu pa bi navedli še nekaj za razmislek:

Po preprostem seštevku vseh stroškov stečajnega postopka zoper ELKOM TSN (samo postopka!) ter vrednosti osnovnega kapitala, ki ga terjamo delavci TSN-ELINGa za svoje delo in poslovanje (saj gre za naš upravičen delež v okviru premoženjske mase ELKOM TSN), pridemo do presenetljivega podatka: stroški stečajnega postopka (ko bo končan) bodo precej višji od sredstev zahtevanega osnovnega kapitala za TSN-ELING! O tem je vsekakor potrebno razmisliti - in proti komu tudi ukrepati - če živimo res v pravni državi.

Peter Žel, sindikat podjetja TSN-ELING (v imenu vseh zaposlenih)

SPORAZUM MED CGIL IN ZSSS

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije in regionalni sindikat CGIL Furlanije-Juljske krajine sta 21. januarja sklenila sporazum o sodelovanju. Dokument sta na sedežu CGIL v Trstu podpisala predsednik ZSSS Dušan Semolič in generalni sekretar CGIL Furlanije-Juljske krajine Graziano Pasqual. Kot sta poudarila, je sporazum logična posledica sodelovanja in prijateljskih odnosov v okviru delovne skupnosti Alpe-Jadran ter različnih oblik sodelovanja med panožnimi in pokrajinskimi sindikati na dvostranski ravni. Podpisani sporazum je nadaljnji pomemben korak v medsebojnem sodelovanju, še posebej zaradi globokih sprememb po priznanju neodvisnosti Slovenije.

V njem med drugim piše, da je skupni cilj obeh sindikalnih organizacij povezovanje na gospodarskem, družbenem in kulturnem področju, s spoštovanjem samostojnega odločanja obeh držav. Zato je velikega pomena poglobitev medsebojnih odnosov sindikalnih organizacij, izmenjava izkušenj in utrditev vloge delavcev pri zagotavljanju človeka vrednih pogojev za delo in življenje. Dalje je zelo pomembno povečati kolektivno pogajalsko moč zaposlenih, izboljšati aktivno vlogo delavcev pri upravljanju podjetij, zavodov in ustanov ter doseči vsesplošno uveljavljanje socialnih pravic in sindikalnih svoboščin. CGIL Fur-

lanije-Juljske krajine in ZSSS v sporazumu tudi odločno potrjuje svojo zavzetost za varovanje demokratičnih vrednot, pluralizma in solidarnosti.

Sporazum vključuje tudi žgoče vprašanje revizije Osimskih sporazumov. Sindikalni organizaciji odločno zavračata namerno izvajane provokacije na račun meja. Dogovorili sta se tudi, da bosta konec marca organizirali seminar o gospodarskem sodelovanju med Italijo in Slovenijo. Na njem naj bi poleg sindikalnih predstavnikov sodelovali tudi strokovnjaki s področja gospodarstva iz obeh držav in skupno poiskali nove možnosti sodelovanja.

V skupnem programu dela je predvidena podpora CGIL Zvezi

svobodnih sindikatov Slovenije pri njeni vključitvi v Evropsko konfederacijo sindikatov. Sindikalni organizaciji bosta o različnih temah sindikalnega delovanja organizirali tudi informativna in izobraževalna srečanja. Zavezata se tudi za ovrednotenje etničnih skupnosti, zlasti slovenske skupnosti v Italiji in italijanske v Sloveniji, kar naj bi, tudi s sodelovanjem manjšinskih organizacij, pripomoglo k uveljavitvi njihovih pravic.

V sporazumu je predvidena razširitev sodelovanja tudi na državno centralo CGIL - zaradi novega statusa države Slovenije in da bi utrdili sodelovanje v Evropski konfederaciji sindikatov.

Paule Vrbovec

Sindikat državnih in družbenih organov Slovenije

Umikamo zahtevo za obresti

Na seji stavkovnih odborov Sindikata carinikov, Konferenc sindikata republiške uprave za javne prihodke, Konferenc KPD in zaporov, Konferenc delavcev v pravosodju ter Republiškega odbora sindikata državnih in družbenih organov Slovenije dne 21. 1. 1993 so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Stavkovni odbori in republiški odbor, seznanjeni z vašo ponudbo v pismu z dne 19. 1. 1993, umikamo stavkovno zahtevo po izplačilu obresti za neizplačane razlike v plačah od junija 1992 dalje.

Piše: Rajko Lesjak

Stopimo sami sebi na ramena

Pragmatično delovanje od problema do problema, od vprašanja do vprašanja in sprejeta programska vsebina - filozofija in prepoznavnost sindikata sta navadno sopotnici in meter, s katerim se da organizacija izmeriti.

Resna organizacija potrebuje oboje, in za to nam gre v Svobodnih sindikatih Slovenije. Če ima organizacija srečno roko še z ljudmi - kadri, ki to politiko »delajo« in uresničujejo, je tak sindikat spoštovanja vreden, je po meri članov in je delavski, in za to nam gre v Svobodnih sindikatih Slovenije.

Izkoristiti vse prednosti naše organiziranosti, odpraviti slabosti, uporabiti take metode in načine dela, ki krepijo organizacijo, vlivajo zaupanje in medsebojno spoštovanje, kjer so argumenti znanje, stroka in izkušnje in kjer ima član organizacije občutek, da organizacija dela zanj, dela za njegove koristi in uresničuje njegove zahteve, za to nam gre v Svobodnih sindikatih Slovenije.

Gotovo k temu sodi tudi javna promocija, zraven sodi sprotna informiranost članstva in javnosti. Za prodajo izdelka na trgu gre, za konkurenco in tekmovanje, žal ali pa na sroč.

Vse dosedanje izkušnje kažejo, da kombinacija nekaterih naštetih elementov daje rezultate, daje ime in renome »firmi«, vliiva zaupanje v nas samih in zunanje sili k temu, da nas spoštujejo.

Naredili bi napako, pa še precej draga bi bila, če ne bi nadaljevali in gradili na pozitivnih izkušnjah izgradnje sindikalne organizacije, na kontinuiteti vsebinskega dela oziroma te politike in na ljudeh, ki so nekaj že pokazali.

Sprejeti dokument je naravnani v tej smeri in temelji na smernicah in programu dela Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in strategiji delovanja Svobodnih sindikatov Slovenije, sprejetih na delovnem razgovoru članov sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije 24. decembra lani. Je tudi v skladu z začrtano in sprejeto politiko na svetu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Na nas samih je, da zavijamo rokave, se resno lotimo dela, kar smo velikokrat že pokazali, da znamo. Z delom in rezultati ustvarimo zaupanje in pripadnost med članstvom v naši organizaciji. In taki krepimo solidarnost med delavci. Stopimo sami sebi na ramena in rešimo sindikalne »špetire«, otesimo se odvečne ideologije - saj je že same objektivno različne interese delavstva, taki so žal časi, težko usklajevati, čeprav imajo skupni imenovalec.

Nobenega razloga pa ni, da bi si metali polena pod kolena. Namreč, naš »socialni partner« ima politično moč, ima vzvode oblasti in jemlje si tudi kapitalsko podlago, vedno močnejši bo - ali ni to že dovolj resno opozorilo!?

2. Republiški odbor, carinski sindikat in Konferenca v okviru republiškega odbora pričakujemo, da se bo druga problematika, izražena v sindikalnih zahtevah, razreševala v nadaljnjih pogajanjih z vlado oziroma pristojnim ministrom in predstojniki organov oziroma direktorji.

3. Sindikati najostreje protestiramo proti uveljavljanju treh sistemov plač za uporabnike istega republiškega proračuna (poslanci in ministri, sodniki, delavci v državnih organih) in podpiramo sklep državnega sveta, ki je dne 15. 1. 1993 predlagal državnemu zboru, da se spremeni zakonodaja, in to tako, da se za vse uporabnike republiškega proračuna uveljavi znesek izhodiščne plače za prvi tarifni razred po kolektivni pogodbi za negospodarstvo.

Drago Ščernjavič, sekretar ROS

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

- več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila - Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

- več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje - Prenehanje potreb po delavcih - Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev - varstvo pravic delavcev - Varstvo pri delu - Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo - Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

- Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

- Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija - vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

- Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.

Cena 520,00 SIT

- Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki - Kritična raven - Evropske cene in balkanske plače - Izhodiščni osebni dohodki - Kaj ve in misli vlada - Načrtovanje najnižje osnovne plače - Konkretni predlogi - Podcenjeno znanje - Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

- Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v zakonodaji in invalidski zakonodaji - Spremembe pogojev za upokojevanje - Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni - Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

- Emil Rojč

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov

Cena 850,00 SIT

- Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST. Cena 600,00 SIT

- Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju - Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 480,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE - PRIROČNIKE

Pri Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti	..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na	..... izv. ● Nova ureditev ...
..... izv. ● Stanov. razmerja	..... izv. ● Kariera kot .....
..... izv. ● Delavci in uprav.	..... izv. ● Socialna država ...
..... izv. ● Nova del. zakon.	..... izv. ● Zdrav. zav. ....

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah - priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

JAVNI DOLG: 4 MILIJARDE DOLARJEV

Struktura slovenskega javnega dolga je dokaj raznolika. Vrednost obveznic Republike

Slovenije prve in druge izdaje je 420 milijonov mark. Obveznic, izdanih po zakonu o odkupu ter-

jatev do Iraka, Angole in Kube, je prav tako za okrog 420 milijonov mark. Po zakonu o neizplačanih deviznih vlogah varčevalcev je k javnemu dolgu treba prišteti še 1,87 milijarde mark, medtem ko bo obveznic za sanacijo bank do 2,2 milijarde mark.

V še nerazdeljenem jugoslovanskem dolgu do tujine pa je delež Slovenije težak okrog 840 milijonov mark. Skupaj imamo torej bruto javnega dolga za 5,7 milijarde mark, to je za okrog štiri milijarde dolarjev. Malo ali veliko?

»Država ima lahko tudi stodontni javni dolg, če je njeno gospodarstvo to sposobno odplačevati.

Dokler država pridobiva več davkov in dobička, kot znašajo obresti za javni dolg, slednji ne predstavljajo nikakršne težave.

Težave nastanejo, ko država z javnim dolgom ne naredi, kar bi morala,« zatrjuje dr. Marko Kranjc, viceguverner Banke Slovenije. »V tem primeru mora država dodatno obremeniti davkoplačevalce, delež javnega dolga pa se v domačem proizvodu nenehno povečuje. Slovensko gospodarstvo bi preneslo tudi večji del javnega dolga, če bi vlada spodbujala gospodarsko rast.

Toda velik delež primanjkljaja v proračunu gre za najrazličnejše stvari. Ogromen strošek je financiranje brezposelnih, ko država porablja denar za socialno varnost. Če bi na primer financi-

Politika je postala alfa in omega vsega, način življenja in umiranja. Živimo od enega političnega krča do drugega, ti pa se stopnjujejo, kot bi šlo za epilepsijo ali bestialne napade. Komaj smo preživeli travme predvolilnega obdobja, že je bila tu kolektivna obsedenost z distribucijo oblasti in moči, ki se bo seveda nadaljevala tudi po imenovanju Drnovškove vlade.

Boris Jež

Ali, rečeno drugače: do politične sprave bo moralo priti in bo prišlo. Prej ali slej. Vprašanje je le, koliko časa bomo za to še izgubili.

Spomenka Hribar

rali izobraževanje, se na prvi pogled zdi, da gre za čisto izgubo. Toda z izobraženimi ljudmi bi lahko bolje gospodarili, zato je financiranje šolanja s pomočjo javnega dolga povsem upravičeno. Kajpak se je najbolje zadržati v produktivne namene...«

A. U.

Tudi v prihodnje si lahko slovensko turistično gospodarstvo veliko obeta predvsem od zdraviliškega turizma. Lani, na primer, ko je skorajda povsod hudo škripalo, je bilo v naših zdraviliščih še kako živahno. Naval domačih gostov je bil takšen, kot ni bil še nikoli. Rogaška Slatina, denimo, je gostila bistveno več Slovencev kot dve leti poprej. Tako je bilo leta 1992 v Rogaški 90 tisoč nočitev domačih gostov, lani pa že 134 tisoč. V prihodnje jih bodo verjetno še več, saj so odkrili termalno vodo, ki bo omogočila gradnjo kopalnišč. A. U.

Ugodni plačilni pogoji za člane ZSSS

Da bi svojim članom vsaj za spoznanje polepšali življenje in jim priskočili na pomoč pri nakupovanju tistega, brez česar ne gre, so predstavniki Svobodnih sindikatov iz Domžal sklenili z MESARSTVOM KMETIČ in ARCALIO d.o.o. iz Trzina posebno pogodbo o prodaji in nakupovanju blaga. S to pogodbo sta se MESARSTVO KMETIČ in ARCALIA d.o.o. obvezala, da bosta članom Območne organizacije ZSSS Domžale nudila pri nakupu blaga posebne plačilne pogoje.

Tako bodo imeli člani sindikata:

- pri plačilu nakupljenega blaga z gotovino 8% popusta,
- pri plačilu nakupljenega blaga s čeki 3% popusta in enomesečni odlog plačila,

– pri nakupu blaga v vrednosti več kot 6.000 SIT možnost plačila v dveh obrokih, s tem da prvi obrok poravnajo v tridesetih dneh, drugega pa v šestdesetih dneh od nabave blaga. V tem primeru je kupec dolžan prodajalcu kot garancijo plačila predložiti administrativno prepoved, podpisano od delodajalca.

Pri uveljavljanju ugodnosti bodo morali kupci – člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije – predložiti posebno izkaznico, ki jo bodo prejeli pri predstavniku svoje sindikalne organizacije.

Ni kaj, takih in podobnih dogovorov, kot so ga sindikati sklenili z MESARSTVOM KMETIČ in ARCALIO d.o.o., bi lahko imeli v teh časih, ko nam gre tako za nohte, še več.

A. U.

Telefon: 061 713 537, 715 229

NAKUPOVALNA
KARTICA ZAUPANJA

ATRIS Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 4
ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- Počitniška hišica v Bohinju** – opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. Cena 45 DEM. Najmanj 3-dnevni termini v marcu. Občasno je možno najeti dve hišici.
- Apartment na Pokljuki** – za 4 osebe, v celoti opremljen. Cena 35 DEM na dan v tolarški protivrednosti. Termin v marcu.
- Garsonjera v Kranjski Gori** – v celoti opremljena za 4 osebe, termini po 15. februarju. Cena 32 DEM na dan.
- Apartment na Rogli** – opremljeni za 4 osebe: bivalni prostor, kuhinja, kopalnica, predprostor. Cena 42 DEM. Termin v marcu.
- Apartment na Kopah** – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 32 DEM.
- Hišice na Veliki planini** – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije. Cena 44 DEM v tolarški protivrednosti. Termin po 8. februarju.

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 1. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za januar 1993 znaša 1,1% mesečno, preračunano na letni nivo 13,78%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKO DEPOZITNO SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	0,66%–0,72%	8,07%–8,84%
– vezava sredstev nad 1 mesec	1,18%–1,51%	14,90%–19,49%
– vezava sredstev nad 2 meseca	1,51%–1,67%	19,49%–21,76%
– vezava sredstev nad 3 mesece	1,67%–1,75%	21,76%–22,90%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	1,75%–1,91%	22,90%–25,18%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	1,91%–2,07%	25,18%–27,45%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE
– do 10.000,00 SIT	1,59%	20,60%
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	1,67%	21,76%
– nad 50.001,00 SIT	1,75%	22,90%

KREDITNA PONUDBA:

– Kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	3,70%	54,00%

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	3,03%–3,70%	42,50%–53,63%
---	-------------	---------------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

7. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni, termini po 8. februarju. Cena 35 DEM v tolarški protivrednosti.

8. Apartmaji na Pokljuki – dvoposteljni in štiriposteljni z opremljeno kuhinjo, kopalnico, dnevni prostor. Prosti sedemdnevni termini v marcu. Cene v sezoni 24 oz. 40 DEM, zunaj sezone pa 18 oz. 30 DEM v tolarški protivrednosti. Pokličite (061) 211-415, g. Ivan Dremelj.

9. Počitniški dom v Kranjski Gori – za 20 oseb, dve- in triposteljne sobe. Prosto po 8. februarju. Cena polpenziona 19 DEM. Pokličite (064) 883-067.

Zdravilišča

1. Hišica v Termah Čatež – opremljena za 5 oseb: spalnica, dnevni prostor s kuhinjsko nišo, kopalnica. Cena 42 DEM, vključuje kopalniške karte. Termin v drugi polovici februarja.

2. Apartma v Atomskih Toplicah – opremljen za 4 osebe. Cena 42 DEM – vključuje kopalniške karte.

Morje

1. Trisobno stanovanje v Novigradu – cena 27 DEM na dan.

2. Enosobno stanovanje v Barbarigi – Cena 21 DEM na dan. **Smučanje med šolskimi počitnicami**
1. Počitniški dom v Bohinjski Bistrici – tri- ali štiriposteljne sobe, etažni TWC, neposredno ob smučišču Kobla. Cene polnega penziona 31 DEM, polpenziona 26 DEM. Možni tri- ali sedemdnevni termini od 30. januarja do 8. februarja. Otroci do 12. leta imajo 30% popusta. Posebna ponudba za šole v naravi – možno do 40 oseb.

B. PRODAMO ALI ZAMENJAMO

1. Večji športno-rekreacijski kompleks z bazenom 19 x 25 m, dvema teniškim igriščema, gostiščem in avto kampom za 50 prikolic prodamo, vključimo v skupno delniško družbo ali damo v najem. Informacije na Atris.

C. IŠČEMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

Lastnike počitniških zmožljivosti v Bohinju, Kranjski Gori ali na Rogli vabimo, da proste termine za šolske počitnice ponudijo Borzi sindikalnega turizma.

POSEBNO OBVESTILO LASTNIKOM POČITNIŠKIH ZMOGLJIVOSTI NA HRVAŠKEM

Vse, ki bi se želeli vključiti v mešano delniško družbo na Hrvaškem s svojimi zmožljivostmi, prosimo, da nas pokličejo.

Sestanek v zvezi s temi vprašanji bo 4. februarja ob 10. uri v Domu sindikatov Ljubljana – Dalmatinova 4. Prosim, da na ATRIS sporočite svojo udeležbo.

Informacija gostom Atrisa

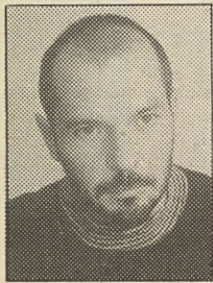
PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije zahtevamo takojšnje plačilo celotnega zneska. Pri odpovedi več kot 10 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10 odstotkov. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 10 dni pred začetkom potovanja.**

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar
direktor borze

Piše: Franci Kržanič

Zaposlovanje in nezaposlenost na Slovenskem

Industrializacija in gospodarski napredek sta v Sloveniji privedla do hitrega povečevanja števila zaposlenih ljudi. Od 1956 do 1974 se je zaposlenost v naši republiki podvojila, nato pa se je do leta 1987 povečala še za tretjino. Od tega leta dalje se število zaposlenih postopoma zmanjšuje ter je do oktobra 1992 upadlo približno na raven leta 1975. Stopnja nezaposlenosti (odstotek ljudi, ki iščejo zaposlitev v skupnem številu zaposlenih in brezposelnih) je v Sloveniji od 1,6% v letu 1987 narasla na 12,7% v oktobru 1992, število zaposlenih pa se je v tem obdobju zmanjšalo za 191 tisoč ali 22%. Upad zaposlenosti je že krepko presegel razsežnosti iz depresije 1929 do 1933 ali pa blokada od 1950 do 1952, ko se je zaposlenost zmanjšala za okoli 13% (predvojni podatki so za celotno prvo Jugoslavijo). Zmanjšanje zaposlenosti je v zadnjih letih tudi neprimerljivo večje kot med poreformsko stabilizacijo 1966 in 1967, ko je zaposlenost upadla »le« za okoli 3%.

Struktura slovenske zaposlenosti je bila med letoma 1958 in 1987 stabilna. V tem obdobju je gospodarstvo družbenega sektorja v naši republiki zaposlovalo od 81% do dobrih 84% skupnega števila zaposlenih, medtem ko je bilo v privatnem sektorju zaposlenih od 2% do nekaj več kot 3% ljudi z delovnim razmerjem (kar pomeni, da v tem prikazu ne upoštevamo samozaposlenih in individualnih kmetov).

Sedanja kriza zaposlovanja se je začela v gospodarstvu družbenega sektorja. Njegov delež v skupnem številu zaposlenih je bil največji leta 1965 (84,3%), nato pa se je postopoma zmanjševal (vendar pa v glavnem zaradi krepitve deleža zaposlenih v negospodarskem družbenega sektorja). Zelo hitro je začel delež gospodarstva slovenskega družbenega sektorja v skupnem številu zaposlenih upadati po letu 1986. V oktobru 1992 je bilo v gospodarstvu slovenskega družbenega sektorja zaposlenih le še 76% skupnega števila v Sloveniji zaposlenih delavcev (brez samozaposlenih in samostojnih kmetov).

Zaposlovanje v privatnem sektorju krizo do neke mere zmanjšuje. Delež delavcev, zaposlenih v tem sektorju, se v Sloveniji krepi že od leta 1975. V oktobru 1992 je dosegel 5% skupnega števila zaposlenih v Sloveniji (brez samozaposlenih in samostojnih kmetov). Zaradi velike razlike v obsegu privatni sektor ne more nadoknaditi celotnega zmanjšanja zaposlenosti v družbenem gospodarstvu. Od leta 1987 do oktobra 1992 je število zaposlenih v gospodarstvu slovenskega družbenega sektorja upadlo za 189 tisoč, v privatnem sektorju pa se je povečalo za dva tisoč šesto. Privatni sektor je torej v zadnjih letih nadomestil komaj dober odstotek upada zaposlenosti v družbenem sektorju slovenskega gospodarstva.

Med brezposelnostjo na Slovenskem in v celotni Jugoslaviji je bila do leta 1986 precejšnja razlika. V celotni Jugoslaviji je močan ciklus po gospodarski reformi 1965 tako dvignil stopnjo brezposelnosti (verjetno tudi zaradi vstopanja novih slojev v delovno silo), da se ta ni nikoli več spustila na prejšnjo raven. Še več, jugoslovanska nezaposlenost je naraščala tudi med konjunkturo v sedemdesetih letih, ko brezposelnost v Sloveniji praktično ni bilo. Vzrok za to razliko je bila nižja produktivnost in glede nanjo previsoke plače v mnogih delih Jugoslavije. V višje produktivnem in konkurenčnejšem slovenskem gospodarstvu se nezaposlenost ni bistveno povečala tudi med preusmerjanjem v izvoz in rastjo povpraševanja zaradi uvozne substitucije v prvi polovici osemdesetih let. V drugih delih Jugoslavije je v tem času očitno že negativno vplival zmanjšan obseg investicij (ob velikem neto odlivu kapitala iz države).

Po letu 1986 pa so postali vzroki začetka rasti slovenske in razmaha jugoslovanske brezposelnosti povsem enaki. Okrepjena državna regulacija (»zadrževanje«, »odstranjevanje dispartit«, »programirana inflacija« ipd.), realno globoko negativna obrestna mera in z njo rastoča zadolženost družbenega sektorja gospodarstva, hiperinflacija ter nato nekonsistentno vodena stabilizacijska politika so privedli do upadanja investicij, zmanjšanja konkurenčnosti našega gospodarstva na svetovnem trgu, do rasti plač brez ustreznega povečanja produktivnosti, zmanjšanja gospodarske aktivnosti, pospešenega upadanja števila zaposlenih in hitre rasti brezposelnosti. Opraviti imamo torej s spletom klasičnih (glede na produktivnost previsoke nominalne plače) in keynesianskih (nezadostno domače in izvozno povpraševanje) vzrokov nezaposlenosti. Deregulacija je v zadnjih letih sicer vplivala na okrepitev zaposlovanja v privatnem sektorju, vendar pa znatno premalo, da bi lahko s tem preprečili nadaljnje povečevanje brezposelnosti. Za odpravljanje krize bi morali voditi konsistentno stabilizacijsko politiko (vsakemu cilju – notranjemu in zunanemu ravnotežju ter gospodarski rasti – je treba nameniti poseben ekonomsko politični instrument), za spodbujanje zaposlovanja pa je potrebna še politika omejevanja plač ter aktivna razvojna politika.

Dr. Emil Rojč

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.

TOLAR BOLJŠI OD MARKE, GOSPODARSTVO PA...

Da je mož brez dlake na jeziku, je predsednik Gospodarske zbornice Dagmar Šuster dokazal že v uvodu pogovora s poslanci »iz gospodarstva« – med 90 izbranci naj bi bilo takšnih 26, vabilu zbornice na pogovor pa se jih je odzvalo zgolj 10. »Čeprav smo po obljubah pričakovali krepko večino, čeprav vem, da so zdaj na zaslišanju ministrov, se mi zdi tako skromna udeležba na tako pomembno temo vendarle značilna,« je okrcal odnos poslancev do gospodarskih vprašanj.

Ta vprašanja pa so brez dvoma pomembnejša od političnih. Čeprav so po Šusterjevih besedah minili časi, ko je na vabilih pisalo, da je udeležba obvezna, bodo poslanci morali ugrizniti v to trpko jabolko. Gospodarska zbornica jim pri tem ponuja vse možno sodelovanje in pomoč.

Dobrodošla bo – upamo! Gospodarstvo namreč še kar peša, javna poraba raste, nova delovna mesta se ne obetajo, pač pa nam grozi, da jih bo še 50.000 manj...

»Leto 1992 je bilo izrazito slabo. Če bi ne bilo tako imenovane specifične situacije, bi ga mirno imeli za katastrofalno,« je začel poslanec risati trpko jabolko Dagmar Šuster. »Vsaka normalna zahodna družba bi že ob desetkrat boljših rezultatih zazvonila alarm. Da ni bilo še huje, so pripomogli:

- ekspanzivna monetarna politika,
- realna rast tečaja,
- zaradi bančnih in državnih intervencij nižje obrestni.

Plače kot poseben problem

Recimo, da so bili zaradi tega rezultati lanskega drugega polletja manj slabi, kot bi sicer bili. Učinek je predvsem psihološki, saj kaže, da nam vse slabo vendarle ni kar usojeno in da smo ob pametni gospodarski politiki povsem zreli, da izplavamo.«

Sicer pa smo za lani slišali, da nam je industrijska proizvodnja padla za 13,2 odstotka, glede na leto 1989 pa kar za 30 odstotkov. Kmetijstvo je zaočevalo za 17 odstotkov, močno je opešal izvoz v bivše jugoslovanske republike, za kanček se je popravil le »klasičen« izvoz.

»Prav poseben problem so plače, povprečne še kar sprejemljive, le dinamika rasti je grozljiva. V lanskem enajstih mesecih so bile realne plače večje za poldrugi odstotek, v novembru so skočile za 34 odstotkov in v decembru še za dober odstotek. Ob tem je javna poraba novembra zrasla za 28 in decembra še za 26 odstotkov.«

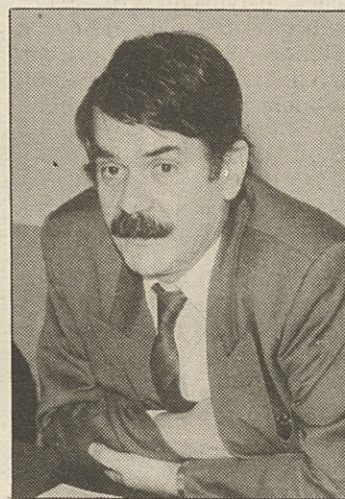
To dvoje skupaj je Dagmar Šuster oziroma kot smrt za gospodarstvo, za ekonomski samomor:

»Vse to vpliva na zaposlenost oziroma nezaposlenost, na inflacijo in še kaj. V enajstih mesecih smo dobili 44.000 novih nezaposlenih, od leta

1989 imamo 190.000 delovnih mest manj, zdaj je število nezaposlenih presežilo 130.000 in še bo raslo.

Korzetove firme, tiste, ki jih je zdaj ohranjal moratorij na stečaj, sanacijski programi drugih in privatizacija, vse to je izvor novih brezposelnih.

Slovenska brezposelnost je 13-odstotna s trendom na

Dagmar Šuster

slabše, kar je več kot zaskrbljujoče. Zdaj en (1) zaposlen živi enega (1) sodržavljanca, nedavno tega je bilo to razmerje 2/1!«

Recepti

Še nekaj predsednika zbornice tako skrbi, da je ob podatkih uporabil zgovorno tujo »no coment«:

»SLOVENSKI TOLAR JE EDINA VALUTA NA SVETU, KI JI JE USPELO REVALVIRATI DO MARKE – IN TO ZA CELIH 17 Odstotkov!«

Zamislil se je nad možnostjo konkurenčnosti domačega proizvajalca ob predragi javni porabi, predragi ceni dela in predragem denarju:

»Četrto leto zapored nam raste izguba v gospodarstvu in životarimo na račun substance, premoženja in preloženega tereja. Delež za naložbe je najnižji, kar ga pomni slovenska zgodovina tudi tujih naložb ni.

Lani jih je bilo za 77 milijonov dolarjev; na Portugalskem na primer, kjer so jim lani »zaskrbljujoče upadle« so jih imeli za 4 milijarde dolarjev!«

Po tej grozljivki je sledil recept: Oživljene tržne aktivnosti, zaokrožen zakonski sistem, ki bi ga morali poslanci sprejeti VCERAJ, in optimalna ekonomska politika, ki jo zbornica ponuja v osmih točkah. Prav na kratko:

Spodbuda izvoza za vsako ceno, tudi, čeprav ne predvsem, s tečajem, racionalizacija javnega sektorja, proračuna, pravic, plač, realno znižanje obrestni, monetarna politika vprežena v cilje gospodarske rasti, vsa spodbuda novim delovnim mestom, naložbam, privatizaciji...

Dagmar Šuster je zaključil v svojem slogu: »Imate rajši 40-odstotno inflacijo ob padcu gospodarske rasti ali morda 60-odstotno ali krepko 90-odstotno kot mi zdaj, gospodarsko rast pa večjo za 2 odstotka?!«

Veste, kdo je postavljal to retorično vprašanje? Hermariglenik. Prej, ko še ni bil vaš predsednik.«

Ciril Brajter

NEKAJ DAGMARJEVIH

Noro, absurdno...

»Govoril sem s staro-novim ministrom o naših osmih točkah in bil je vesel, češ, v sedmih se takoj strinjava, v drugi pa ne bova prišla skupaj. Škoda za teh sedem, sem odmahnil. Če ni vseh osem, nič ne pomaga. Ne razumete, za kaj gre.

In katera je druga točka? Takoj znižati vse davke in prispevke, generalno vse spraviti dol in niti enega posamičnega spustiti gor! Država je v prejšnjih nekaj mesecih na ta račun pokasirala 30 odstotkov več, realno. To je noro, absurdno, nevzdržno...«

Kučan ne sme v tujino

»Državi in ministrom predvsem je treba prepovedati, da se ukvarjajo s promocijo države v tujini! Skrbe naj za dobre pogoje gospodarjenja. Kdor pa že potuje ven, velja tudi za predsednika države, mora vzeti s seboj kovček poslovnih ponudb. Brez teh nimajo zunaj kaj iskati.«

Avberšek ne ve

Bivši minister za energetiko ni razumel, zakaj bi v spodbudo izvoznikom dajal za marko 68 tolarjev, če jo lahko na trgu kupi za 62 tolarjev. Dagmar Šuster ga je zavrnil:

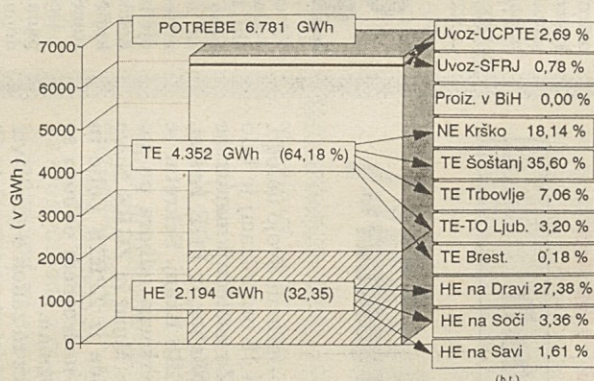
»Minister očitno ne ve, da mu teh 62 tolarjev ne določa trg, ampak ceno marke vsiljuje Banka Slovenije. Direktno terja kurz od poslovnih bank in ga pogojuje s svojim denarjem. Izvoznik torej prodaja marko po 62, ker jo mora, če hoče dobiti tolarje. Pri tem imajo prav vsi naši elitni izvozniki rdečo kalkulacijo.«

O ravbarijah, teh in onih

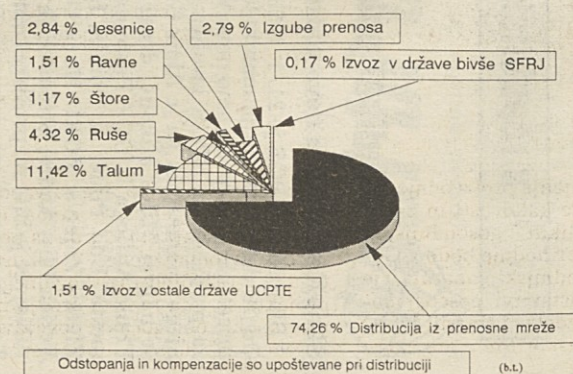
V parlamentarni komisiji, ki se ukvarja z jugozapuščino, sem zasledil nevarne težnje – v zahtevah naj bi se omejili na državo v najožjem smislu. Nikakor! Pri tem moramo gledati na celotno premoženje, ki ga je izgubilo slovensko gospodarstvo. To je bila čista ravbarija...

... Pri divjih privatizacijah tudi v zbornici menimo, da je treba popraviti vse, kar je bilo narobe. Nekaj možnosti daje rok za revizijo, ki poteče 5. februarja. Morda je bil prekratek?!«

Proizvodnja električne energije v prvih devetih mesecih leta 1992

Struktura porabe električne energije v prvih devetih mesecih leta 1992

KOLIKO ELEKTRIČNE ENERGIJE SMO PROIZVEDLI IN PORABILI LANSKO LETO

Vir: Ministrstvo za energetiko

DONIT – KO SE VODSTVO HVALI, NIMA ZA PLAČE

V medvoškem Donitu se je te dni zgodilo nekaj nenavadnega. Potem ko sta lastnik podjetja Sklad za razvoj in vodstvo na tiskovni konferenci slovenskemu vesoljstvu razložila, da je podjetje takorekoč na pol poti do ozdravitve (lani sredi leta je bilo pred stečajem, tedaj je tudi padlo takratno vodstvo, oktobra pa je »križni štab« sklenil s skladom za razvoj pogodbo o sanaciji), je moral sindikat v podjetju zagroziti s stavko (minuli torek), da je lastnik obljubil izplačilo decembrskih plač (minuli petek, 29. januarja) in pogovore o podjetniškem socialnem paktu.

O lastni hvali vodstva in lastnika Donita ter o dvomih sindikata podjetja, da je način zdravljenja firme, kot ga je izbral Sklad za razvoj dober, smo obširno pisali v zadnjih dveh številkah DE. Zato zdaj samo kratek povzetek. Vodstvo Donita in lastnik Sklad za razvoj sta na tiskovni konferenci povedala, da je podjetje na dobri poti ozdravitve (čeprav dokončnega zagotovila seveda nista dala). Saj so se v času, odkar je lastništvo prevzel Sklad za razvoj, znižali poslovni stroški, zmanjšale zaloge, uredili odnosi z glavnimi upniki (boljši kreditni pogoji), razširil po odhodu iz Jugoslavije zmanjšani trg in denarni tok obrnil v »pozitivno smer«.

V pogovoru s sindikati pa smo potem zvedeli, da ti dvomijo o uspešnem zaključku sanacije Donita, ker se v podjetju nihče ne ukvarja z zadevami, ki pomenijo dejansko dolgoročno perspektivo: z npr. preureditvijo, povezavo posameznih poslovnih funkcij v dejaven in učinkovit sistem,

s pospeševanjem komercialnih dejavnosti. Vsa sanacijska dejavnost da sloni na čiščenju stroškov in čiščenju kadrov, da bi podjetje potem, ko ga bo lastnik (Sklad za razvoj) ponudil na trgu morebitnim kupcem, ustvarjalo vtis malce »suhega«, vendar »žilavega petelina«. Sindikat se pri tem tudi ne strinja z zelo verjetnim načinom zmanjševanja števila zaposlenih (boji se ustvarjanja tako imenovanih by-pass firm iz stranskih programov, kamor naj bi natrpali odvečne delavce in jih tako porinili državi v naročje).

Prav tako sindikatu ni po volji politika Sklada za razvoj, s katero se loteva plač. Mi imamo svojo podjetniško kolektivno pogodbo in od nje ne odstopamo, trdijo v sindikatu Donita in sklenitev z obeh

darda iz splošnega postopka lastninjenja.

Da so sindikalisti trdno odločeni izboriti, kar mislijo, da delavcem gre, kaže tudi njihova želja, da se sestanejo z ministrico za delo Jožico Puhar in se pogovorijo o sodelovanju ministrstva pri nastajanju presežkov zaposlenih. Žal do že napovedanega sestanka zaradi trenutne zasedenosti ministrice te dni še ni prišlo.

Že 18. januarja je IO sindikata ZSSS sprejel naslednje sklepe:

- Zahteva izplačilo decembrskih plač po veljavni kolektivni pogodbi najpozneje do 26. januarja, tudi glede na dobro delo in dobre rezultate sanacije. Če plač ne bo, je IO napovedal za 26. januar od 14. ure dalje stavko do izpolnitve zahtev.

by-pass firme, op.p.). Ti razgovori naj bi bili opravljeni najpozneje do 22. januarja.

- Sindikat vnaprej opozarja, da bo v primeru izbrisa zadolžnic iz bilance za premla izplačane OD v letu 1991 in 1992 takoj začel stavko v celem Donitu in zahteval razveljavitev pogodbe s Skladom.

- V.d. direktorja naj odgovori, na osnovi česa so bila pridobljena in kam izplačana sredstva s strani Ministrstva za delo oziroma nepovratna sredstva, ki jih je Donitu nakazal Sklad za razvoj.

- Sindikat ugotavlja, da Donit ne izpolnjuje svojih obveznosti pri izplačevanju odpravnin 52 delavcem, ki jim je delovno razmerje prenehalo konec septembra 1992.

Sindikat terja, da vodstvo

prevzete obveznosti v januarju in kasneje redno izplačuje.

O socialnem paktu, s katerim naj bi delavci in Sklad za razvoj dosegli dogovor o plačah, kljub pripravljenosti sindikata in začetni volji Sklada po 16. decembru, ko so se pogovori o tem začeli, ni bilo več govora. Optimizem v.d. direktorja pa želijo delavci Donita deliti z njim tudi pri plačah, so zapisali člani UO na koncu svojih petih zahtev.

Tik preden naj bi se stavka minuli torek v Donitu začela, smo od sindikata v njem prejeli sporočilo, da stavko prelaga na 29. januar ob 14. uri, če do takrat ne bodo dobili plač za december 1992.

V kratkem pojasnilu je predsednik sindikata Gorazd

Balta razložil, da se je s predsednikom UO Donita Borutom Kuharičem (predsednik je iz Sklada za razvoj) minuli ponedeljek sestala sindikalna delegacija. Kuharič je potem v torek okoli dvanajste ure dopoldan po telefaksu zagotovil, da bodo plače v petek, 29. januarja in da se bodo pogovori o socialnem paktu nadaljevali. Sindikat, ki dozdaj ni imel v rokah nobenega zagotovila, je pristal na podaljšani rok, tembolj, ker ne želi naprti delavcem odgovornosti za prekinitve dela in nastalo škodo.

Seveda je stavka le preložena. O tem, ali je sporočilo po telefaksu vredno zaupanja, pa v naslednji številki DE.

Boris Rugelj
Foto: Sašo Bernardi

strani (lastnika in sindikata) napovedovanega »socialnega miru« pogojujejo s spoštovanjem podjetniške kolektivne pogodbe in še nekaterih drugih pravic delavcev. Na primer: izvemanje nekaterih objektov družbenega stan-

- Sindikat zahteva, da v.d. glavnega direktorja v skladu z zadolžitvami UO končno opravi razgovore z delavci, ki naj bi po novi organiziranosti po 1. januarju 1993 delali v takoiimenovanih satelitskih programih (mi smo jih imenovali

rati, v proizvodnji hladilnikov na primer, so že uvedli nov sistem za merjenje temperatur v zamrzovalno hladilnih aparatih, in tudi nov sistem merjenja temperaturnih karakteristik s pomočjo inteligentnega vmesnika. Rezultat razvojno-raziskovalnega dela je tudi zmanjšanje zvočne moči pri posameznih hladilno zamrzovalnih aparatih za 2 do 5 decibelov. Razvili so dva tipa sesalnikov fluoroklorogljikovodikov (freonov) ter izdelali koncept njihovega zbiranja, zbiranja, transporta in reciklaže. Vse je pripravljeno tudi za zamenjavo freonov v izdelkih hladilne in klimatske tehnike v skladu z zahtevami montrealkega protokola. Razvit je prototip novega elektronskega komutiranega elektromotorja, ki bo zagotavljal manjšo porabo električne energije, vhodnih materialov v proizvodnji in izboljšal tehnologijo pranja perila. Z uporabo novih elektronskih senzorjev so razvili nov elektronski vžig plina v plinski peči in elektronski regulacijski sklop za hladilno zamrzovalne aparate. Med lanskoletnimi dosežki razvojno raziskovalnega dela v Gorenju gospodinjski aparati velja omeniti še nove komponente za naprave za kontrolno in meritve serijsko izdelanih proizvodov, nov inteligentni merilni pult, namenjen za izdelke pralne tehnike, katerega namembnost je mogoče spremeniti z nekaj posegi, pa nov način določanja površinskih porazdelitev temperature pri gospodinjskih aparatih in optimiranje parametrov pri kontrolnem preskušanju varnosti gospodinjskih aparatov na proizvodnem traku. Sestavni del vsakodnevnega življenja vseh, ki delajo poskuse, postajajo Taguchijeve metode načrtovanja procesov v razvoju gospodinjskih aparatov in procesov proizvodnje.

Omeniti velja še projekt »Slovenski dom«, katerega osnovni cilj je pripraviti slovenske proizvajalce opreme za dom za nastop na razvitih trgih držav, kjer potekajo intenzivne priprave za vzpostavitev inteligentnega doma in kjer pripravljajo standarde za področje avtomatizacije. V okviru tega razvojno-raziskovalnega projekta so bila razvita orodja in mreža, ki omogočajo povezavo opreme za dom v inteligentni hišni sistem.

Marjan Lipovšek

REZULTATI RAZVOJNIH PROJEKTOV

S finančno pomočjo ministrstva za znanost in tehnologijo skušamo Sloveniji kar najbolj razmahniti razvojno-raziskovalno dejavnost. Nad vse pomembno pa je, da so rezultati razvojno-raziskovalnega dela, se pravi že končanih razvojno-raziskovalnih projektov, vse vidnejši v proizvodnji. Tako je tudi v Gorenju, kjer so lani s pomočjo ministrstva za znanost in tehnologijo uresničili 13 razvojno-raziskovalnih projektov, največ v Gorenju Gospodinjski

lamu namenilo za razvojno-raziskovalno delo 5,2 milijona nemških mark, kar predstavlja 1,2 odstotka bruto produkta podjetja. Omenjenih 13 razvojno-raziskovalnih projektov – njihove predstavitev so se poleg predstavnikov ministrstva za znanost in tehnologijo udeležili tudi nacionalni koordinatorji raziskovalnih polj za posamezna področja – je bilo usmerjenih na področje tehnologije, ekologije, zagotavljanja kakovosti, konstrukcije komponent,

aparati, kjer kar 95 odstotkov celotne proizvodnje izdelkov bele tehnike prodajo na tuje.

Prejšnji teden so v Gorenju predstavili 13 razvojno-raziskovalnih projektov, za uresničitev katerih je ministrstvo za znanost in tehnologijo prispevalo 13.100.000 tolarjev. Gorenje Gospodinjski aparati je od tega dobilo 17.900.000 tolarjev. To največje podjetje sistema Gorenje je

posegov v proizvodnjo itd. Tako bodo pomembno vplivali na nadaljnjo racionalizacijo in tehnološko posodabljanje proizvodnje ter na izboljšanje kakovosti in zanesljivosti velikih gospodinjskih aparatov. V prihodnje bodo v Gorenju Gospodinjski aparati, je bilo na predstavitvi posebej poudarjeno, v izdelke usmerili še več razvojno-raziskovalnih projektov kot doslej.

V Gorenju Gospodinjski apa-

SPET DOLGI NOSOVI NAMESTO RDEČIH

Kajpak smo se lansko jesen, ko so nas vabile najrazličnejše turistične agencije na smučarjino in pri tem obljubljale debelo snežno odejo, mnogi kar dobro zabavali. Zato pač, ker smo nekako skleпали, da bo tudi letošnja zima skoparila s snegom. Naše slutnje niso bile kar tako. Vremenoslavci namreč iz leta v leto beležijo višje zimske temperature, tanjšo snežno odejo, zime torej, ki to več niso. Tudi naši redki ledeniki se topijo, in če se bo takšno vreme nadaljevalo, jih kmalu ne bo več.

Razglabljanja o vzrokih za zelene zime prepustimo strokovnjakom. Lahko pa razmišljamo, kaj zimski meseci brez snega pomenijo za naše turistično gospodarstvo in slovenske žičničarje. Kaj bo, če bodo naši zimsko-turistični centri tudi v prihodnjih letih ostali brez snega? Se bomo morali posloviti od zimskega turizma? Bo potrebno iskati radost na snegu le še onkraj meje?

Če se ne bodo kaj kmalu povrnil »stari dobri časi«, ko je našo lepo deželo pobelil sneg že za vse svete in potlej pod našimi nogami škripal vsaj do konca februarja, če že ne tja v marec, se nam slabo piše. Se posebej, če bo ostalo vse, kot je, če naši hotelirji in vsi, ki bi radi živeli od zimskega turizma, ne bodo spoznali, da se na nebo ni več zanašati. Po vrsti zelenih zim v Sloveniji je toliko na dlani, pri čem smo in kaj nam je stori.

Predstavniki slovenskih smučarskih središč, ki so se te dni sestali, so poudarili, da letošnja zimsko turistično sezono lahko razglasio za naravno katastrofo. Žičnice na Krvavcu se denimo uradno niso zavrtle niti še za en sam dan smučarje. Podobno je tudi drugod. V Kranjski Gori še ni bilo prave smuke. Celu za sprehanje na smučeh je pretanka snežna odeja. Zato ni naključje, da se Slovenci, ki si na vsak način

Planica – ta tudi letos še ni zatajila... Slika: Damjan Kržnik

želijo vsaj nekaj dni veselja na snegu, odločajo za rekreacijo v Avstriji, Italiji, Franciji, Švici in celo v ZDA. Hočejo smučati in jim za to tistim, ki ga imajo, očitno ni žal denarja.

In kako so naši žičničarji in turistični delavci sploh lahko uspešni v zelenih zimah? Le s snežnimi topovi. Tisti, ki imajo sneg, četudi ni naraven, imajo goste in bodo preživeli. Imajo delo, ki jim prinaša kruh.

Ta ugotovitev ni ne nova in še manj izvirna. Kljub temu se mnogi, ki so odvisni od snežne odeje, ne morejo sprizniti, da se na zime ni več zanašati. Naložbe v snežne topove seveda niso poceni, se pa gotovo obrestujejo. Zagotavljajo sneg, s katerim lahko precej podaljšamo smučarsko sezono, tudi če nam je zima naklonjena.

Andrej Ulaga

NOVO – PRED IZIDOM – NOVO – PRED

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in sindikati

Avtor obrazložitve je Gregor Miklič.

Cena 490 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 313-942 in 311-956. Telefaks 061-311-956.

IZIDOM – NOVO – PRED IZIDOM – NOVO

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

Naročilnica

Sprašujem se, kako živeti in preživeti s podpopprečnimi osebnimi dohodki, s takimi, da uideš vsem socialnim podporam, dokladam itd.

Naredila sem družinsko bilanco za štiri mesece leta 1992 (saj preostalih osem mesecev stanje ni bilo bistveno drugačno). Račune sem slučajno hranila zaradi napovedi DOHODNINE (razen hrane in drobnarij), čeprav večina računov ni ODBITNA postavka.

Smo povprečna štiričlanska družina, starša in dva sinova (student, 22 let in vojak TO, 20 let).

Realizacija za obdobje od 1. 9.–31. 12. 1992					
PRIHODKI	IX.	X.	XI.	XII.	skupaj
inv. pokojnina	20.200	23.086	25.296	27.720	96.302
pokojnina	29.108	32.235	35.322	38.706	135.371
skupaj:	49.308	55.321	60.518	66.426	231.673
ODHODKI (stroški)					
- elektrika	4.994	-	5.244	-	10.238
- RTV	1.679	841	-	1.672	4.192
- komunala	1.256	1.253	3.805	1.472	7.786
- PTT, papir, itd	3.078	1.937	964	1.479	7.458
- revije, časopisi	1.537	1.216	1.620	1.490	5.863

ŽALOSTNA DRUŽINSKA

- izobraževanje	4.700	4.343	4.545	4.700	18.288
- kultura	-	600	300	400	1.300
- zdravstvo in san.	170	530	370	620	1.690
- potni str. in gorivo, vzdr.	6.200	7.400	9.153	5.780	28.533
- davek, stavbe	693	-	854	-	1.547
- vzdr. zgradbe, opreme	19.969	6.146	9.500	5.625	41.240
- posojila	2.802	1.500	-	-	4.302
- kurjava (čeki)	14.000	6.000	6.000	15.000	41.000
- toaleta in čistila	2.760	2.340	3.260	2.888	11.248
- ostali stroški (ocena-nepredv.)	6.000	6.000	6.000	6.000	24.000
skupaj:	69.838	40.106	51.616	47.126	208.686

za hrano (OCENA)	10.200	10.200	10.200	10.200	40.800
vse skupaj	80.038	50.306	61.816	57.326	249.486
PRIHODKI - ODHODKI					231.673 - 249.486
IZGUBA, SKUPAJ SIT					17.813

Iz obračuna je vidno, da od celotnih prihodkov OSTATNE za hrano in obleko 19,55%, katastrofalno!
Kako začeti stečajni postopek v gospodinjstvu?
Kdo bo direktor?

Obrazložitev

Obleke in čevlje nismo kupovali, ker smo bili za silo obdelani. Hišo imamo, saj smo jo, razen materiala, gradili sami 10 let.

NIMAMO LUKSUZNEGA ŽIVLJENJA, AMPAK STROŠKI SO PA LUKSUZNI.

Ta obračun Vam dam v presojo, ker je bilo na TV že večkrat poudarjeno, da je povprečna slovenska plača 600 DEM prejšnjega soka, da bi morala biti 300 DEM, ko primerjate ČEŠKO. Ne vidite pa, da je tam vse za polovico cenejše.

Moj pogled na stabilizacijske ukrepe:

- izklopi bojler,
- privij pipico v WC-ju, kopalnici, kuhinji - uporabljaj deževnico,
- čisti in pomivaj brez detergentov,
- peri enkrat mesečno ročno in v potoku,
- umij se enkrat tedensko v škafu,
- ne glej TV in ne poslušaj radia,
- smeti in odpadke koristno uporabi,
- beri čimmanj, in če že bereš, časopis porabi za WC, kurjavo,
- ne izobražuj se, da te ne bo bolela glava,
- hodi bos in slabo oblečen,
- za zdravje poskrbi z delom in zdravilnimi rožicami,
- hodi peš, da ne boš onesnaževal okolja,
- da vas ne bo zeblo, se ljubite in množite med seboj!

Le na ta način boste prihranili 80% vseh mesečnih stroškov, da vam bo za hrano ostalo nekaj več.
S temi pravili se nehote pomaknete za 40 let nazaj in ne bo vam treba v EVROPO.

L. J.

PUSTITE LJUDEM VSAJ DOSTOJANSTVO

Pred sprejetjem zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju smo sindikati izrazili vrsto pomislekov, vendar jih žal nihče ni poslušal in upošteval. Opozarjali smo in dokazovali, da bo premalo domišljen sistem in bodo njegove parcialne rešitve pretresale tako stroko kot zdravstveno in socialno varnost ljudi, da bi zakon kazalo predhodno testirati, torej ne izvajati eksperimenta na celotni populaciji. Nič ni zalego. Zakon je bil sprejet z jalovo tolažbo poslancem in nam vsem, da ga je možno spreminjati.

Ko je bil zakon sprejet, smo si zelo prizadevali, da bi začetek njegovega izvajanja premaknili vsaj za šest mesecev, da bi se vsi skupaj nanj lahko pripravili in morebiti kaj spremenili. V javnosti so bile takšne pobude nekaterih poslancev, vendar spet ni nič zalego.

Zakon se izvaja od letošnjega 1. januarja. Prepričani smo, da ljudje ne vedo dovolj predvsem o njegovi bistveni novosti - o prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju.

Vrsto pomislekov in argumentov bi lahko navedla v prid trditvi, da zakonodajalec z uvedbo prostovoljnega zavarovanja ne bo dosegel ne deklariranega vzgojnega cilja - večje in odgovornejše skrbi posameznika za svoje zdravje, niti prikritega cilja - dodatnega denarja za zdravstvo. Ne pozabimo, da 95 odstotkov denarja za zdravstvo gre iz osebnih dohodkov, s prostovoljnim zdravstvenim zavarovanjem naj bi se zbralo do 5 odstotkov denarja, do leta 2000 do 8 odstotkov. Obstajajo ocene, da bo uvajanje novega sistema (dodatne zaposlitve, formularji, knjižice, računalniki itd.) stalo več. Samo po sebi se ob tem vsiljuje eno samo vprašanje, na katerega ni odgovora - ZAKAJ?

Z zakonom in s številnimi slabostmi, ki se v praksi že kažejo,

nič ne zadovoljen. Ne zdravniki, ne medicinske sestre, ne zavarovalci. Svet takega prostovoljnega zavarovanja za doplačila zdravstvenih storitev ne pozna. Tam se lahko zavaruješ za nadstandardne storitve, za pravice izven standardov in normativov za ohranjanje življenja in zdravja. Zakon je zrel za spremembe. Zdravniki so tako reveži kot mi potencialni bolniki, saj so bili o spremembah premalo in nepozorno obveščeni, brez natančnih navodil, prepuščeni osebni presoji in odgovornosti. Za kaj gre?

V mislih imam določbo v zakonu o kategorijah ljudi, ki so v celoti ali delno oproščeni participacije za posamezne zdravstvene storitve, če izpolnjujejo dohodkovne pogoje za pridobitev pomoči o predpisih o socialnem varstvu.

Molk zaradi sramu?

Naj povem preprosteje, gre za socialno ogrožene ljudi, ki ne

bodo dodatno zdravstveno zavarovani. Zadnje dni decembra in ves januar v območni organizaciji Podravja v Mariboru in v krajevnih svetih v Rušah, Slovenski Bistrici, Lenartu in Ormožu vključujemo v prostovoljno zdravstveno zavarovanje tudi naše brezposelne člane. Kaj zaznamo? Da se vsi, ne glede na socialni status, želijo dodatno zdravstveno zavarovati.

Dovolim si oceno, da je ljudi predvsem strah pred neznanim - obravnave v zdravstvenih ustanovah v primeru bolezni. In sramujejo se svoje revščine, ki bi jo morali izpovedati prav v trenutku, ko bi bili že prizadeti in občutljivi zaradi bolezni.

Pred novim letom smo v zavarovanje vključili tudi Hermino N. Delo je izgubila v stečaju TSN. Ima 30 let delovne dobe, nazadnje je delala kot čistilka. Je razvezana, a živi z možem še vedno v istem stanovanju. V stanovanju živita še dve odrasli hčerki. Obe brez dela.

Njihovo stanovanje že dolgo ni več dom, je prostor, kjer živijo tuji, pa še to ne dobrohotni, drug mimo drugega, drug drugemu v napoto, v breme. Življenje in bolezen storita svoje, Hermini se vidno tresejo roke, velikokrat išče zdravniško pomoč. Na zavodu za zaposlovanje prejema nadomestilo OD, nekaj tolarjev čez 12 tisočakov znaša. Po kriterijih zakona o socialnem varstvu ni socialno ogrožena in ni upravičena do denarnega dodatka.

Naj pojasnim, da je država določila, da človeku za preživetje zadošča 52 odstotkov zajamčene plače ali 11.092 tolarjev.

Hermina se je želela dodatno zdravstveno zavarovati. Želela si je zagotoviti dostojno obravnavo. Želela se je izogniti ponižanju, ki bi ga čutila, ko bi morala priznati, da je reva. Doma, v lonec ji nihče ne vidi, zunaj pa so ljudje izpostavljeni in ranljivi. Od svojega bednega nadomestila je za zavarovanje za januar odštela 690 tolarjev.

Oni dan je prišla. Morala bi dvigniti knjižico dodatnega zdravstvenega zavarovanja in plačati obrok za februar. S tresočim se glasom in nervoznimi, tresočimi se rokami mi je povedala, da knjižice ne bo vzela, da takega stroška enostavno ne zmore. Če bo zbolela, naj pač z njo naredijo, kar hočejo.

Vem, da ne more plačevati premije, razumem njen strah in čutil njeno ponižanje. Hermina ni edina, bojim se, da je takih ljudi na tisoče. Vzeli so jim delo, vzeli so jim varnost, vzeli so jim upanje. Pustite ljudem vsaj dostojanstvo!

Marija Frakovič

SOCIALNA DRŽAVA - ZBORNIK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali - reformirano SOCIALNO DRŽAVO, brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države. Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE ŠLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Naročeno dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

SOCIALNA DRŽAVA - ZBORNIK RAZPRAV

SVOBODA

VARNOST

PRAVIČNOST

SOLIDARNOST

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Postopek za uveljavljanje in varstvo pravic (VI)

Tudi novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ima podobne predpise, kot jih je imela predhodna ureditev, o tem, v kakšnih primerih, kdo in kje lahko vložijo zahtevek oziroma uveljavi pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tako lahko pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje uveljavi ustrezne pravice oseba, ki je bila pri njem nazadnje zavarovana. To velja tudi, ko gre za pravice, ki se priznavajo na podlagi mednarodnih pogodb o socialni varnosti.

Če z mednarodno pogodbo ni določeno drugače, lahko državljan Republike Slovenije uveljavi pravico do starostne, invalidske ali družinske pokojnine pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če je pretežni del zavarovalne dobe prebil na območju zavoda. Seveda je v teh primerih mišljen naš nosilec in izvajalec pokojninskega in invalidskega zavarovanja, to je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki ima sedež v Ljubljani.

Pokojninska doba, plača in druga dejstva, ki kakorkoli vplivajo na pridobitev in odmero pravic, se ugotavljajo po določbah novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ne glede na to, kje so bila dosežena.

Pravice, ki se priznavajo za primer invalidnosti ali smrti zaradi poškodbe pri delu, se uveljavljajo pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če je bil zavarovanec pri njem zavarovan v času poškodbe. Pravice, ki se priznavajo za primer invalidnosti ali smrti zaradi poklicnega obolenja, pa se uveljavijo pri Zavodu, če je bil zavarovanec pri njem zavarovan v času obolenja; prav tako pa tudi, če takrat ni bil zavarovan, a je bil nazadnje zavarovan pri Zavodu.

Za odločanje o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja je na prvi stopnji pristojna enota Zavoda, na območju katere je bil zavarovanec nazadnje zavarovan, na drugi stopnji pa posebna enota na sedežu Zavoda. Če gre za vprašanje izplačevanja denarnih prejemkov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja tujemu državljanu v tujino, kar se izvršuje na podlagi mednarodnih pogodb, je na prvi stopnji pristojna enota na sedežu Zavoda, na drugi stopnji pa upravni odbor zavoda.

Organ druge stopnje odloča o vseh pritožbah zoper odločbe prvostopnega organa, opravlja pa še revizijo odločb organa prve stopnje. Odločbe enote na sedežu, s katero je bilo na prvi stopnji odločeno o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ni treba predložiti v revizijo.

Kot novost se znova uvaja revizija, uporabljala pa se je že v postopkih priznavanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so se vodili pred letom 1973. Pomeni, da mora biti vsaka odločba prvostopnega organa, s katero je bila upravičencu priznana pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, predložena v revizijo.

(Se nadaljuje)

BILANCA

V Švici nekvalificirani delavec ali delavka zasluži tudi do 3.000 CHF, čeprav da za trisobno privatno stanovanje 1.000 CHF mesečno, t. j. tretjino zaslužka. Pri nas bi pa dala za takšno stanovanje najmanj 400 DEM, t. j. dva mesečna osebna dohodka NKV delavke, npr. snažilke (v šolstvu).

Stroški pa taki! Kako preživeti?

Ne obsojam vlade, ampak vseeno malo PREMISLITE!

Tudi naši otroci odraščajo in bi radi boljše živeli in se zabavali.

PA ŠE TO!

Z mozem sva pošteno delala skupno 64 let. V vseh letih delavnisa zaslužila toliko, kot je bivši parlament potrošil za dvodnevno zasedanje v Skupščini (iz podatkov radia in TV).

Npr.: Inšpekcija SDK je pri pregledu MINISTERSTEV ugotovila, da je samo minister za TURIZEM in GOSTINSTVO v nekaj mesecih porabil za promocijo Slovenije preko 500.000 DEM in ne vem koliko še drugih konvertibilnih valut, tako tudi nekatera druga ministrstva, itd. itd. (podatki VAL 202).

KJE SO SANKCIJE ZA TAKA RAVNANJA?

Vse to slišimo in vidimo tudi VOLIVCI, ki s težavo zaslužimo, da podpiramo tako neodgovorne posameznike.

Lepo vas pozdravljam z željo, da bi VLADALI ODGOVORNO IN POŠTENO!

L. J.

V ZDRAVSTVU LASTNINIMO PRECEJ DRUGAČE

Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije je s svojimi 24.000 člani reprezentativen sindikat, saj je predstavnik vseh poklicev v dejavnostih zdravstva in socialnega skrbstva na celotnem območju Republike Slovenije. To nam v skladu s statutom in programskimi usmeritvami daje pravico in dolžnost opozarjati na vse tiste pojave, ki bi poslalsali ali ogrozili socialno, gmotno in pravno varnost naših članov, in terjati spremembe razmer.

● Na tiskovni konferenci 22. decembra 1992 smo prek novinarjev slovensko javnost in svoje članstvo obvestili o protestu našega sindikata na vladin predlog za znižanje prispevne stopnje za zdravstvo, saj ne temelji na tehtni analizi, temveč le na podatku o »presežkih sredstev« v Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Nihče od pristojnih pa javno in objektivno ne pove, da so »presežki« nastali le zato, ker Za-

vod za zdravstveno zavarovanje materialnih stroškov zavodom zdravstva in socialnega skrbstva ni usklajeval skladno z rastjo drobnoprodajnih cen, kar je imelo za posledico izgube. Prav tako je presežek ustvarjen tudi na račun plač zaposlenih. Te so bile v izhodišču tudi za 32 odstotkov nižje od določenih v panožni kolektivni pogodbi, ki jo je podpisalo ministrstvo in je bila ob sprejemu prispevne stopnje za zdravstvo na

neki način tudi verificirana v skupščini Republike Slovenije. Zavod za zdravstveno zavarovanje pa je zavodom priznal izhodiščno plačo le v višini administrativnih sklepov vlade, za katere je Ustavno sodišče Republike Slovenije ugotovilo, da niso začeli veljati.

● Nezaudovoljstvo s prenizkimi plačami v naših dejavnostih je bilo naše drugo sporočilo in zahteva po zakonitosti. Od vlade zahtevamo, da vzpostavi enak sistem izhodiščne plače za prvi tarifni razred za celotni javni sektor, kot je zagotavljal ob podpisu sprememb kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti in čemur smo v sindikatih verjeli, ker smo bili očitno preveč naivni.

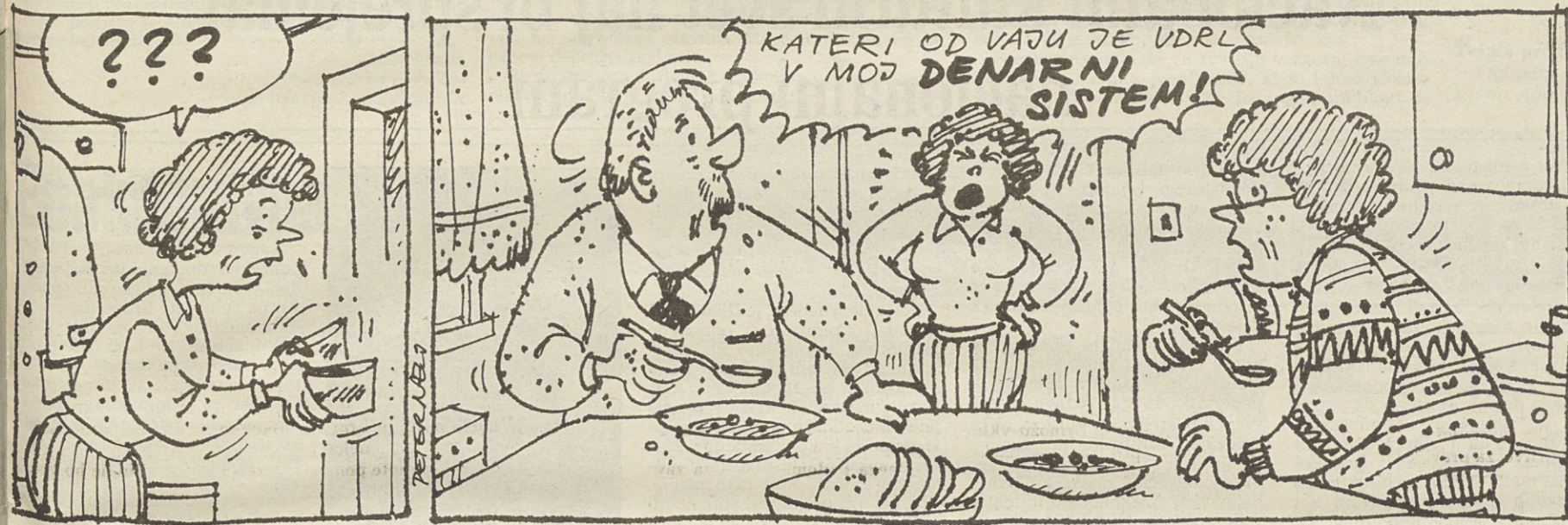

Nevenka Lekše

● Tretje sporočilo Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije je njegovo stališče do uvajanja zasebne zdravstvene dejavnosti pri nas. Prav to pa je profesorja dr. Marka Lavriča spodbudilo, da je sindikat, katerega sekretarka sem, obsodil, da sta proti zasebnosti in da širim neresnico. Odgovor direktorju Bolnišnice za ginekologijo in porodništvo v Kranju prof. dr. Lavriču je pritrtil: v našem sindikatu nasprotujemo takemu načinu uvajanja zasebne zdravstvene dejavnosti, kot se to sedaj počne pri nas. Vedno in povsod se zavzemamo za pravni red in zakonitost, zato zahtevamo, da se uvajanje zasebne zdravstvene dejavnosti v Sloveniji prične tako, kot določa zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju oz. zakona o zdravstveni in lekarniški dejavnosti, ki so bili sprejeti v skupščini Republike Slovenije v februarju leta 1992. Žal pa Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo ni pripravilo plana zdravstvenega varstva, mreže, normativov in standardov, kot določa zakon (rok je bil 6 mesecev), teh dokumentov ni poslalo v sprejem skupščini Republike Slovenije. Ministrstvo je sprejelo le pravilnik o pogojih za opravljanje zasebne zdravstvene dejavnosti.

Ena najpomembnejših sindikalnih nalog je zagotavljanje socialne varnosti članom sindikata, zato od ministra zahtevamo spoštovanje zakonskih določb pri podeljevanju koncesij, da bomo s tem preprečili morebitno divjo privatizacijo na škodo zaposlenih delavcev v zdravstvu, kot se pre pogosto dogaja v gospodarstvu. Delavci v javnih zavodih smo bili razlašeni že ob sprejemu zakona o zavodih, saj je lastnik celotnega premoženja, vključno s stanovanjskim fondom, postala država, ki pa s svojo lastnino slabo gospodari. In v tem grmu tiči zajec, ki je direktorja gorenjske porodnišnice tako razburil: saj je sindikat na tem primeru dokazal, da so naša stališča in zahteve utemeljene. O razmerah v tem zavodu pa je pisal že dr. Darko Gregorač, sindikalni zaupnik.

Nevenka Lekše, Sekretarka republiškega odbora

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Skoraj bi izkravela

Nevarnosti izkravitve so zelo pogoste tako pri poškodbah kakor tudi pri nekaterih boleznih. Pri prvi pomoči in tudi pri obveščanju o krvavitvah moramo biti zelo natančni.

Ko pri nas še skorajda ni bilo zdravnikov in je bila samo bolnišnica, pa tudi ta le z nekaj zdravniki, so nekoč iskali prvo zdravniško pomoč zaradi krvavitve. V bolnišnico so klicali, da bo neka ženska prav gotovo izkravela, če ne bo takoj zdravnik k njej. Dežurnega v zdravstvenem domu nikakor niso mogli najti, zato so za pomoč prosili bolnišnico. Zdravnik iz bolnišnice (ortoped, sicer partizanski zdravnik z veliko izkušnjami) se je ženi, ki je krvavela iz roditelja, odpravil pomagat z množico tamponov in drugih pripomočkov. Ko je prišel k bolnici, pa je ves presenečen ugotovil, da je bilo obvestilo napačno, napačne so bile tudi priprave, saj je bolnica krvavela iz nosu. Ni izkravela. Krvavitev je uspel ustaviti. Ta dogodek pripovedujemo iz roda v rod.

Krvavitev je iztekanje krvi iz žil, redkeje iz srca. Kri lahko teče iz telesa, lahko v telesne votline ali pa celo v mišice. Vzrok krvavitve so poškodbe ali bolezni. Huda krvavitev lahko povzroči šok, bolnik ali poškodovanec lahko izkravali in umre.

Telo skuša krvavitev ustaviti s tem, da se krvna žila skrči in se v njej naredi krvni strdek. Pri manjših krvavitvah je ta način uspešen in človek ne krvavi več, ko pri velikih krvavitvah pa to ni uspešno, še posebej, če človek jemlje zdravila proti strjevanju krvi.

Krvavitve so lahko: iz srca, arterialne, venozne, kapilarne, parenhimatozne (iz notranjih organov).

Po kraju nastanka pa so krvavitve zunanje in notranje. Zunanje vidimo takoj, ker nastanejo po poškodbah ali pa iz načetih krčnih žil. Bolj nevarne so notranje. Te so skrite ali zaznavne. Skrite krvavijo v telesne odprtine ali v okolna mehka tkiva, medtem ko zaznavne krvavijo skozi telesne odprtine (usta, nos, ušesa, spolovilo, danko).

Notranje krvavitve so lahko zelo nevarne, ker so skrite in jih moramo ugotoviti šole posredno. Najbolj nevarna je krvavitev v lobanjsko dno ali okolico srca (perikard). Lobanja je čvrsto kostno tkivo, ki vsebuje možgane, in vsako nabiranje tekočine, pritisk na možgano vino lahko povzroča smrtno nevarne spremembe. Trebušna in prsna votlina pa sta zelo raztegljivi in se v njih lahko nateče kar precej krvi, predno to opazimo.

Seveda, če nismo pozorni na znake krvavitve in izkravitve. To so znaki šoka, ki sem jih že opisal, pa jih velja še enkrat: slabost, utrujenost, žejna, šumenje v ušesih, megljenje pred očmi, bledica, ki jo najprej opazimo na ustnicah, vekah in uhljih, lepljiv znoj, pospešeno dihanje, slab in hiter pulz, ki je z izgubo krvi vedno hitrejši in vedno slabše tipljiv.

Prvo pomoč pri zunanjih krvavitvah bom opisal posebej, ker jo moramo poznati prav vsi in ker lahko poškodovancu rešimo življenje. Poškodovanca z notranjo krvavitvijo pa moramo prepeljati čimprej v zdravstveno ustanovo ali bolnišnico, kjer mu bodo rešili življenje s transfuzijo in operacijo.

Vabilo bralcem

Z novim sistemom zdravstvenega zavarovanja se spreminja tudi naš odnos do zdravja. Bolj ga moramo ceniti, ker postaja vse dražje. Zato postaja vsak nasvet v zvezi z našim zdravjem še toliko bolj dragocen. V našem časopisu odpiramo posebno rubriko, v kateri bo priznani zdravnik medicine dela z veliko izkušnjami, dr. Anton Prijatelj, odgovarjal na vprašanja bralcev o njihovih zdravstvenih težavah.

Pišite nam na naslov: Uredništvo DE, rubrika Obratna ambulanta, Dalmatinova 4, Ljubljana. Vsi odgovori in nasveti, objavljeni v časopisu, bodo seveda brezplačni.

BEDA V SLIKI

Razvojna vizija

Slika: Sašo Bernardi

Pri naši založbi je pravkar izšla brošura z naslovom

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOvem

Avtor brošure mag. Aleksej Cvetko bralcu na poljuden način razloži bistvene spremembe na področju zdravstvenega varstva in še posebej natančno opisuje vse oblike prostovoljnega zavarovanja občanov. Ker pri razlaganju sledi zakonu, v brošuri objavljamo tudi tega.

Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255. Prednaročniška cena je 480 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izvod(ov) knjige ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOvem

- Naročeno mi(nam) pošljite na naslov .....

Ulica, poštna št., kraj .....

Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum:

Podpis:

Ko sem pred osmimi meseci govoril pred podobnim zborom, sem poudaril, da se ne strinjam s tistimi, ki ne zaupajo sposobnosti našega učiteljstva in ne verjamejo v sposobnost šolstva, da opravi svojo nalogo in ob primernih pogojih mladim v procesu učenja omogoči, da pridobijo kvalitetna znanja in pluralna življenjska izkustva. Po osmih mesecih opravljanja dolžnosti ministra sem še bolj prepričan, da so veliki deli učiteljstva leta in leta delali predano in dobro, in to kljub bolj ali manj konstantno mizernim pogojem in tudi mizernim plačam.

Sedaj, ko v skladu z zakonom o vladi postaja postopoma naša dolžnost skrbeti tudi za predšolsko vzgojo, bomo predvidoma na pomlad zaključili pripravo zakona, ki bo uredil omenjeno področje, vsaj ko gre za normativni del ureditve. V parlament smo že v prejšnjem sklicu poslali pred

V dneh pred izvolitvijo nove vlade dr. Janeza Drnovška so se kandidati za ministre predstavili posebnim začasnim komisijam državnega zbora. Povzemo uvodne predstavitvene besede dveh ministrskih kandidatov – sedaj že ministrov nove vlade – za kulturo Sergija Pelhana in za šolstvo in šport dr. Slavka Gabra. Da ju bomo lahko držali za besedo...

V obdobju po ukinutvi Kulturne skupnosti se je po mojem vedenju zgodilo: prvič, stari model je bil porušen, tako pravno kot drugače, istočasno pa ni bil vzpostavljen nov, da bi lahko to področje tudi normalno delovalo. Zato se v zadnjem obdobju kažejo določene zagate in na nekaterih področjih tudi zaostajanje v ustvarjanju kulturne produkcije. Drugič, menim, da se je materialna osnova za kulturo bistveno poslabšala. Leta 1989 je dosegla 1,02 odstotka družbenega proizvoda, po moji oceni pa je sedaj za leto 1992 padla pod 0,70 odstotka družbenega proizvoda. Kot kažejo po-

dvema univerzama usklajen in tudi s strokovnjaki iz Sveta Evrope prediskutiran predlog za izdajo zakona o visokem šolstvu. Pričakujem, da bo doživel čimprejšnjo obravnavo.

Pripravljeni so tudi še nekateri drugi zakoni in dokumenti, naj omenim le še zakone o izobraževanju odraslih. Ta zakon je ravno tako pripravljen.

Skupine strokovnjakov, zbrane okrog ministrstva, so se v tem času temeljito ukvarjale tudi z nekaterimi konceptualnimi vprašanji, ki še niso dozorela do ravnih zakonov. Kljub temu pa je mogoče reči, da je ob skupnem delu z gospodarsko in obrtno zbornico tudi

Dr. Slavko Gaber

projekt o nadaljnjem razvoju poklicnega šolstva že doživel spodbudno uvodno obravnavo strokovne in zainteresirane javnosti.

Oblikovali smo tudi projekt osnovna šola, ki je v fazi končne priprave za razpravo, tako da na ministrstvu načrtujemo, da bo mogoče do konca februarja v največji meri doreči vprašanja kot: koliko let bo trajala obvezna šola v Sloveniji, koliko tujih jezikov se bomo učili v tej šoli in kdaj bomo začeli s prvim.

Zavzemam se za koncept izobraževanja, ki mu človekove pravice ne služijo zgolj kot maska ali modni okras. Z njim je namreč dejansko zagotovljeno, da bodo

posamezniki in posameznice te pravice enako deležne oziroma deležni, ne glede na poreklo, spol, starost, psihično ali fizično konstitucijo, jezik, nacionalno pripadnost, veroizpoved ali kakršno koli drugo okoliščino.

Če naj bo šolski sistem liberalen in seveda tudi demokratičen, mora vključevati diferencirano izobraževalno ponudbo, ki zagotavlja uresničevanje pravice do izbire različnih izobraževalnih poti in vsebin, ki izhajajo iz posebnega položaja otrok in drugih kategorij prebivalstva. V ta namen je potrebno v novih zakonih ob kvalitetnem javnem šolstvu zagotoviti prostor tudi za zasebno ponudbo. Pri tem ne zadostuje, da

se preprosto z zakonom omogočijo privatne šole, ampak je potrebno podrobneje določiti pogoje njihovega delovanja.

Nobenega dvoma ni, da je ta trenutek politično najpomembnejše doseči dogovor s sindikati o poračunu plač in s tem v šolah vzpostaviti stanje, ki ne bo sililo v štrajk, ki se ga učiteljstvo poslužuje v skrajni sili in ne rado. Pogovori, ki so v zadnjem času potekali med našim ministrstvom in sindikati ter tudi z ministri, ki naj bi vsaj po predlogu gospoda predsednika vlade ostali tudi v priložni vladi, kažejo, da je rešitev in s tem vzpostavitev legitimitete in legalitete dela vlade ter mita v šolah mogoče doseči.

Minister podoba svojo na ogled postavi

Najpomembnejše je doseči dogovor s sindikati o poračunu plač

Nacionalni kulturni svet naj bi sprejemal nacionalni program

datki ministrstva za kulturo, je v letu 1991 padla za približno 30 odstotkov in verjetno v lanskem letu že za 5 odstotkov dodatno na prejšnje zmanjšanje.

Tretjič, menim, da se je odnos družbe do kulture zaradi parcelizacije strank, zaradi različnih interesov tudi nekoliko spremenil, po mojem mnenju celo poslabšal, kajti kultura je bila ena izmed tistih, ki je bistveno sooblikovala proces demokratizacije, da je prišlo do sprememb. Paradoksalno pri tem je, da je bila pri tem kaznovana, kot kažejo ti podatki. Zelo malo strank je tudi imelo v svojih programih kulturo kot pomembno sestavino politike.

Opozoril pa bi še na dva, po mojem mnenju pozitivna elementa – sprejeta je bila resolucija

o kulturni politiki, kljub drobnim pomislekom vendarle s konsenzom – in pomeni dobro osnovo za vodenje kulturne politike in za delo ministrstva. Ministrstvo je v tem obdobju sprejelo oziroma pripravilo vrsto zakonov in pravno uredilo položaj kulturnih dejavnosti.

Kot sem omenil, so izhodišča za odnos države do kulture zapisana v resoluciji o kulturi. Želel pa bi podčrtati, da naj država, predvsem ministrstvo za kulturo, ne bi določala kulturnih programov, kar je sicer tam zapisano, marveč bi le omogočala razvoj kulturnih dejavnosti z zakonodajo in materialno osnovo. Hkrati pa moramo vzpostaviti nacionalni kulturni svet, ki naj bi vendarle – po predhodni uskladitvi v parlamentu

– določal in spremljal nacionalni kulturni program. Menim, da je potrebno še opredeliti, kaj je nacionalna kultura, kaj vsebuje, pri tem pa ne ločujem kulture na institucionalno in neinstitutionalno.

Poleg navedenega je treba v zakonodaji urediti tudi odnos do mentorjev, do mecenov ali sponzorjev. Ti so bili doslej za svoja sovlaganja, za spodbujanje kulturnih dejavnosti kaznovani, saj je vsakdo, ki je prispeval večja sredstva za kako investicijo v kulturo, moral državi plačati 20 odstotkov davkov. Prav tako mislim, da bi moral parlament spremeniti zakonodajo, ki obdružuje kulturne storitve, še posebej knjigo.

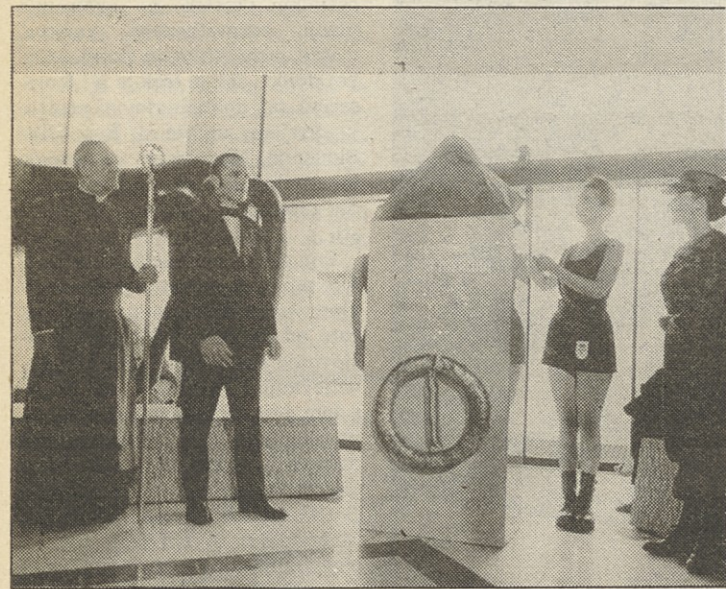
Dejansko, ne le v besedah, je treba zagotoviti uresničevanje

Sergij Pelhan

standardov Unesca za kulturno področje in dvigovati delež družbenega proizvoda za kulturo na približno 1,5 odstotka.

Zagotoviti bi morali večji podatek vrednotenju ustvarjalnega dela v kulturi, ki je izredno padlo. Ali pa če hočete drugo ilustracijo – standardi za nakup knjig v knjižnicah so bistveno padli. Leta 1990 je ministrstvo za kulturo zagotavljalo še 50 odstotkov sredstev za nakup knjig, lani za manj kot 40 odstotkov. Vemo, bolj ko je država v ekonomskih težavah, prej se ljudje odrečejo nakupa kulturnih dobrin ali udeležbe pri kulturnih stvaritvah in denar porabijo drugje. Primerov zgledega urejanja kulturne politike v takih primerih je dovolj na voljo.

Predsednik Mercina

Vsako novo domače televizijsko ali filmsko delo spodbudi precejšnje zanimanje med širokim krogom občinstva. Ne glede na kakovost, je gotovo med najbolj gledanimi na domačih zaslonih. To gotovo še toliko bolj velja za Cavazzov in Tomašičev slovenski TV film »Predsednik«, komedijo in satiro, ki nas s smehom pripravi, da se nekoliko umirimo od pregretih predvolilnih, volilnih in povolilnih strasti in jeze.

Obzorja novega in boljšega

Vsakdanjost nam burijo poslanci s svojimi evropskimi plačami, ki jih utemeljujejo s tem, da gre za poklic in potrebo po nepodkupljivosti; nova zdravstvena zakonodaja je že začela kazati zobe, kajti kljub popolnemu zdravstvenemu zavarovanju je treba seči v žep, če želiš imeti nadstandardno storitev, standardi pa so bolj pritlehni. Tako velja hraniti te račune zaradi dohodnine. Glede nepodkupljivosti poslancev in njihovih plač pa vidimo utemeljenost argumentov v sosednji Italiji in še kje. Resnica, ki nam jo kar naprej vtepano v glavo, je ta, da je 600 DM povprečne plače preveč za izčrpano slovensko gospodarstvo in je divjanje plač treba ustaviti. To, da parlament načrtuje za plače toliko denarja kot za šport v celoti, pa pomeni, da je šport največja potrat, kar si jih je moč izmisliti, še posebej ker ima povsod sodnike, ki so simbol cenzure in nedemokracije.

No, pa zares! V vrh slovenske kulture se vrača Sergij Pelhan, mož, ki ima za sabo bogato sindikalno kulturniško delo, mož, ki je v času vodenja novogoriškega gledališča iz te hiše napravil najbolj vznemir-

ljivo slovensko gledališče, mož, ki je doživel konec kulturnih skupnosti, ki so v času njegovega vodenja te osrednje slovenske kulturnopolitične hiše uspeli v vsem povojnem obdobju odrezati slovenski kulturi najboljše kos kruha. Pravi, da bo najprej skušal vrniti stvari na točko, kjer so že bile, ko so ga pred demokratične volitve odpeljale županovat v Novo Gorico, naš takratni kulturni minister pa je slovensko kulturo nemudoma žrtvoval na piedestal demokracije, ki je nato čisto nedemokratično in neevropsko kulturo ogulila do kože.

Kaže, da je kulturnikom le uspelo, pa čeprav s trgovanjem; in prav je, da takšne priložnosti, kot je samostojno ministrstvo, kultura ne zamudi. Vključevanje v Evropo in njene tokove je tako gospodarsko kot kulturno vprašanje v najširšem pomenu te besede, in verjamem, da je umirjeni in razgledani ministri, ki natanko ve, kaj hoče, mož za te čase. Izziv je velik. Prepričan sem, da bodo v ospredje prišla prava vprašanja, ideologizacija in sektašenja v kulturi postaba potisnjena za zapeček.

Milan Bratec

Jože Smole: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

Kaj med drugim trdi:

- Večstrankarski sistem k nam ni prišel kot strela z jasnega neba.
- Ob božiču 1986 so me mnogi napadli, drugi pa so mi nadeli vzdevek »Božiček«.
- Nobenega urednika nismo imenovali, ne da bi predhodno dobili mnenje novinarskega aktiva.
- Admiral Štok je zaradi mojih domislic na račun omejenosti nekaterih oficirjev takoj telefoniral v Beograd, general Hočevar pa sploh ni hotel sodelovati s predsedstvom Slovenije.
- Teritorialna obramba ni bila od boga dana niti ni nastala šele v letu 1991.
- Neposredne volitve v Sloveniji so bile že 2. aprila 1989.

In kaj razgrinja:

- Kako so mi »izmaknili« Kučanov stenogram s seje predsedstva CK ZKJ, ki ga je nekako izvrtal Igor Bavčar.
- Kako so nastajale politične zveze (stranke) pod dežnikom SZDL
- Kako so mi Srbi očitali, da sem agent CIA in avtor gesla »Srbe na vrbe«

- Kateri beograjski Slovenci so najbolj vehementno napadali Slovenijo
- Zakaj sem izjavil: »Če bomo popustili, me dajte na gavge!«
- Poslednji vlak »bratstva in enotnosti« in incidenti
- Zakaj Srbom ni uspelo organizirati »mitinga resnice« v Ljubljani
- Moja srečanja s Slobodanom Miloševićem in Borisavom Jovićem

Knjigo Jožeta Smoleta lahko naročite pri ČZP Enotnost. Prednaročniška cena je 980 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

